

elpou.cat | 4,50€ | juliol-agost 2026 | Núm. 432

EL POU DE LA GALLINA

REVISTA MANRESANA D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

JUGAR PER FER COMUNITAT

L'entrevista a Claudina Relat, arquitecta

La curiositat no té edat. Aprendre, tampoc.

Inscripcions
obertes curs
2026-2027

Formació universitària sense exàmens per a persones amb experiència

CURSOS MONOGRÀFICS TRIMESTRALS (setembre – desembre 2026)

CURSOS TRIMESTRALS

- Història de Catalunya. Del segle XIX al XXI
- Classicisme musical
- La influència de l'art japonès a l'Europa dels segles XIX i XX
- Europa, la utopia practicable
- Història de l'Antiga Roma
- Nombres (matemàtics) amb història
- Geopolítica: les claus de fons per entendre el món
- Enologia I
- Què hi ha darrere la clau del gas
- El món dels bolets
- Física Quàntica

CURSOS ANUALS

- Oratòria i debat

SEMINARIS

- El món del medicament
- L'avantguardisme de Salvat-Papasseit
- Taller de narració de contes
- El Trencanous (seminari + ballet al Liceu)
- La Novena Simfonia de Beethoven (seminari + concert al Kursaal)

AULA OBERTA

(primer semestre del curs 2026-2027)

Assignatures de graus, obertes a alumnes oients:

- Societats i Tecnologies
(Gestió de la Societat Digital)

ACTIVITATS CULTURALS A LA UNIVERSITAT (curs 2026-2027)

- Cinefòrum
- Coral USènior

Més informació a:

T. 93 875 96 04 / Whatsapp: 626 782 498
usenior@umanresa.cat
www.umanresa.cat

U Sènior

UMANRESA | UVIC-UCC

UMANRESA

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

Jugar sempre suma

CLARET & GUBIANAS 26

Els nens i nenes d'avui dia –i els adults cada cop més– estan acostumats a la immediatesa que proporciona internet i les xarxes socials. A les escoles i instituts s'ha hagut de restringir l'ús dels mòbils, però només sortir-ne, quan arriben a casa, els infants i joves s'enganxen a telèfons, tauletes i consoles. I, a través de les pantalles, els estímuls es multipliquen, la informació –la majoria no contrastada– els arriba com a veritable i els moments d'oci sovint els passen aïllats, jugant partides repetitives que no aporten cap coneixement nou. I és que, si no es controlen prou, els jocs de la modernitat fomenten l'individualisme i el sedentarisme. Per pal·liar-ho, cal combinar les pantalles amb activitats complementàries a l'educació com la lectura, la pràctica esportiva, la música, les arts plàstiques, les activitats en grup... I també el joc. Però el joc tradicional, de taula o a l'aire lliure, perquè el seu paper educatiu és indiscutible segons psicòlegs i pedagogs, i es recomana com a eina poderosa per al desenvolupament personal, el foment de la comunicació i la creació de llaços afectius saludables.

Aquest mes descobrim com Manresa és un bressol del joc i de la formació per a les activitats de lleure per a petits i grans. Des de principis dels vuitanta, el CAE i, posteriorment, al Fundació la Xarranca, treballen per impulsar un lleure transformador, educatiu, lúdic i de qualitat. Per les activitats de joc que organitzen hi passen més de 12.000 persones a l'any. En paral·lel, al Cicle Formatiu de Grau Superior d'Animació Sociocultural i Turística de l'Institut Guillem Catà es formen futurs especialistes en divulgació de productes culturals i esdeveniments com festivals i fires de jocs. La ciutat també compta amb botigues com el 2 de Piques que, tot i estar especialitzada en còmic, disposa d'un espai reservat per als jocs de rol, cartes i màgia. Finalment, també coneixerem Ferran Renalias, creador i editor de diversos jocs de taula. Tot plegat per adonar-nos que, a través del joc, afavorim el desenvolupament cognitiu, aprenem a acceptar la frustració i fomentem la concentració, la memòria, la capacitat d'associació i l'agilitat mental. Perquè jugar entreté i sempre suma.

Taula rodona sobre el satanisme a Manresa amb Oriol Pérez

El dia 3 de juny es va fer una conferència per presentar la revista del mes, dins del cicle Temes del Pou, a la Sala d'Actes del Centre Cultural el Casino, sobre el tema: *La Manresa negra: satanisme sota la mirada de Montserrat*, en què Oriol Pérez Treviño, autor del reportatge central de la revista, va mantenir una animada conversa amb Ramon Fontdevila, seguida amb interès per la cinquantena de persones assistents.

Ens visita l'institut Manresa Sis

El dia 15 de juny una vintena d'alumnes de tercer d'ESO de l'institut Manresa Sis van visitar la redacció de la revista, en el marc del projecte Manresa Polièdrica, en què visiten diferents entitats culturals i literàries de la ciutat. Posteriorment es van traslladar a l'Espai Òmnium, on van mantenir un col·loqui amb el cap de Redacció de la publicació, el periodista Carles Claret.

El documental 'De la sala Loyola al teatre Kursaal' ja és a YouTube

Us informem que ja es pot recuperar a YouTube el documental *De la sala Loyola al teatre Kursaal*, una conversa entre Joan Morros i Ramon Fontdevila per repassar els darrers 50 anys d'una part de la vida cultural de Manresa a través d'entitats com Rialles, Tabola, Bloc, El Galliner... que es va estrenar el 10 de maig al teatre Conservatori.

Balaguer va acollir l'assemblea i la convenció de l'ACPC

El Centre d'Empreses i Innovació de Balaguer va acollir el dia 20 de juny la 44a Assemblea General de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal i la 18a Convenció de la Premsa Comarcal i Local. Més d'un centenar de professionals del periodisme de proximitat van participar en la trobada anual, una cita que va servir per fer balanç de l'activitat del darrer any i compartir reflexions sobre els reptes de futur del sector, amb la mirada posada en el 45è aniversari de l'entitat. Van rebre una menció especial pels seus anys de trajectòria: *Barret Picat*, *Dovella* i *Terrall* (45 anys); *L'Esparver* i *Sarment* (50 anys); *Revista de Banyoles* (80 anys), i *L'Eco de Sitges*, que celebra 140 anys d'història i es consolida com la capçalera degana de l'ACPC.

Associació cultural El Pou de la gallina

President: Jaume Puig

Vicepresident: Ramon Fontdevila

Secretària: Lourdes Muñoz

Tresorer: Francesc García

Vocals: Joan Cals, Carles Claret,

Josep Maria Mata, Lluís Matamala,

Josep R. Mora, Montse Rosell, Jordi

Sardans, Teresa Torra i Joan Vilamala.

**Redacció, administració,
publicitat i subscripcions:**

Carrer Sobrerroca, 24, baixos

08241 - Manresa

Telèfon: 93 872 50 18

www.elpou.cat

elpou@elpou.cat

NIF: G58376682

Coordinador: Jordi Sardans

Cap de redacció: Carles Claret

Redacció: Jordi Estrada, Josep M. Oliva,
Alba Pararols, Ferran Sardans, Roger To-
rras, Lluís Virós.

Disseny: Carles Claret i Marc Prat

Maquetació: Marc Prat

Portada: Sessió de cloenda dels Dimecres
de joc al 2 de Piques. Foto: Enric Casas.

Fotografia: Jordi Alavedra, Enric Casas,
Joan Closas.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Gemma
Calmet, Maria Camp, Llorenç Capdevila,
Carme Carrió, Jordi Casas, Ignasi Cebrian,
Cercle Artístic de Manresa, Col·legi d'Engi-
nyers Tècnics Industrials de Manresa, Laura
Estrada, Carla Fernández, Josep M. Fius, Àn-
gels Fusté, El Galliner, Maria Gallofré, Jordi
Girabal, Josep Girabal, Pau B. Gros, Jaume
Gubianas, Adam Majó, Robert Martí, Josep
M. Mata, Oriol Pérez, Maria Picassó, Qua-
derns de Taller, Montse Rosell, Laura Serrat,
Erques Torres, Joan Vilamala.

Administració:

Roger Torras

Impressió:

Difoprint, SL.

General Prim, 3-5.

08272 Sant Fruitós de Bages

Tel. 93 876 05 27

Distribució:

Sobrerroca Centre SL.

Tel. 93 873 92 34

Dipòsit Legal:

B-13.528-1987

ISSN: 2253-6647

Revista fundada el 1987

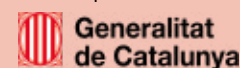
Premi Tasis Torrent 1991

Membre de l'Associació

Catalana de la Premsa Comarcal

Amb el suport de:

Les col·laboracions que apareixen
signades a la revista no representen,
necessàriament, l'opinió
d'El Pou de la gallina

SUMARI 432

Juliol-agost 2026

6 DE MES A MES

8 ÀLBUM DE VISITES JOEL JOAN. Joan Closas

10 600 PARAULES SENSE CAMINS. Oriol Pérez Treviño

12 FAVETS...

ELS FILLS DELS AMICS. Josep M. Oliva

SANS TRAVÉ. Jordi Sardans

13 ...I TREMENDES

PERSONES CENTENÀRIES QUE VIUEN A MANRESA. M. Carme Carrió

TEMPS PER AVORRIR-SE. Laura Serrat

14 TEMA DEL MES

VIRTUTS I BENEFICIS DEL JOC

Alba Pararols i Ramon Fontdevila. Fotos: Enric Casas i arxius diversos

26 INNOVACIÓ I TECNOLOGIA QUÈ FAN ELS PROFESSIONALS DE L'EN-
GINYERIA I PER QUÈ SÓN IMPRESCINDIBLES?. Josep M. Macià

29 NATURA URBANA ESPAIS NATURALS. Ignasi Cebrian

30 INDRETS L'ANTICLINAL D'OLIANA I LA COSTA BONICA.

Josep Girabal i Josep M. Mata

31 D'AQUÍ I D'ALLÀ LLUÏSA RODRÍGUEZ (HOUSTON)

32 L'ENTREVISTA CLAUDINA RELAT GOBERNA. Jordi Sardans

37 QUADERN OBERT Josep Morral

38 FILA CULTURAL EMPAR MOLINER-JOAN SOLER

Jordi Estrada.

40 LÈXIC A LA MANRESANA ENTREMPUSSAR. Jaume Puig

41 CRÒNICA SOCIAL ANTIC SANATORI DE SANT JOAN DE DÉU (1968). J. S.

42 PROPOSTES Maria Camp, Jordi Casas, Marc Maldonado i Roger Torras

43 PATRIMONI CIUTADÀ ESTACIÓ TRANSFORMADORA DELS DOLORS.

Lluís Virós

44 FANAL DE CUA

70 ANYS DE PROSA. Llorenç Capdevila

GABINET DE CURIOSITATS. Joaquim Noguero

45 EL CUL DEL POU

Kids&Us esponsoritzarà el Bàsquet Manresa

4 de juny. La companyia d'acadèmies d'anglès per a infants i adolescents Kids&Us substitueix l'empresa Baxi com a primer patrocinador del club de bàsquet, tot i que la multinacional de la climatització hi continuarà mantenint un vincle econòmic.

Tallen la C-55 per reclamar quatre carrils

5 de juny. Les plataformes No Més Morts a la C-55, Xarxa 7 i la Federació d'Associacions de Veïns de Manresa tallen la C-55. Fina Casals, representant de No Més Morts a la C-55, llegeix un manifest contra les deficiències d'aquesta carretera i reclamant que tingui quatre carrils.

Pep Guardiola inaugura la Cruyff Court Pep Guardiola

6 de juny. A l'escola la Salle, Pep Guardiola, patró de la fundació, inaugura la segona Cruyff Court, que duu el seu nom. Aquest nou espai serà utilitzat per l'escola i també estarà obert als nens i nenes del barri.

La DO Pla de Bages Il·lueix a la ViBa

6 de juny. La Mostra de Vins del Bages omple el pati del Casino, en la 9a edició de la Fira del Vi del Bages (ViBa), que havia començat el dia abans distribuint 2.000 copes en la Nit dels Picapolls, al parc de la Seu. L'endemà, la cursa Mitja Viba recorre diversos cellers del Bages en una ruta de vint-i-un quilòmetres.

Una nova sèrie al Barri Antic

8 de juny. La nova sèrie de Netflix *Los niños del Brasil* es comença a rodar a la plaça Llissach i el seu entorn. La gravació de la sèrie comporta restriccions de circulació i estacionament en diversos carrers del nucli antic, durant tot el mes.

La segona caravana de Santa Clara surt de Manresa

8 de juny. Un total de 21 ambulàncies, 9 cotxes i una pick-up, amb material d'ajuda humanitària, surten de Manresa per rebre la benedicció del papa Lleó XIV, a l'Estadi Olímpic de Barcelona, abans de marxar cap a Ucraïna.

Moren Lluís Grifell i Ton Valentí

12 de juny. L'empresari Lluís Grifell Pons, autor de diversos llibres de memòries i viatges, mor a l'edat de 100 anys. El dia 18, mor als 93 anys l'empresari Antoni Valentí Riera, vinculat a iniciatives econòmiques i socials.

El microbús del Centre Històric ja circula

15 de juny. Amb el punt d'inici situat a la plaça Infants, s'estrena el microbús del Centre Històric, amb 17 places i un horari de 7.30 a 21.40 h. La iniciativa era una reivindicació llargament esperada pels botiguers del barri.

UVic-UCC gradua 82 nous metges

18 de juny. Un total de 82 estudiants de la quarta promoció del grau en Medicina de la Facultat de Medicina

fa 25 anys

El projecte del Kursaal començava a prendre forma

El número 158 de la revista, de setembre del 2001, publicava el reportatge de Carles Claret i Laia Sarri: *La cursa cap al nou Kursaal enceta el darrer acte*, que explicava que la Comissió Kursaal, formada per El Galliner, Bloc, Imagina't, Orfeó Manresà i Unió Musical del Bages feia pública la maqueta del teatre rehabilitat, segons el treball dels arquitectes Joan Forgas i Víctor Argentí. S'hi explicava també que el dissabte de Festa Major s'havia fet la darrera visita al vell Kursaal, abans de l'inici de les obres de recuperació.

L'alcalde de Vic feia el pregó de la Festa Major

El 25 d'agost l'alcalde de Vic, Jacint Codina, pronunciava el pregó de la Festa Major. El 6 de juliol s'havia presentat a l'Ajuntament el llibre *Manresa medieval*, editat pels Amics de l'Art Romànic. El 14 de juliol el periòdic *Regió7* incorporava a l'edició dels dissabtes el setmanari *Presència*. El 16 de juliol la Cambra lliurava els seus premis, amb el conseller Homs i el ministre Montoro. El mateix dia, el ple municipal havia aprovat el projecte del nou Kursaal. El 7 d'agost la UBIC iniciava una campanya contra l'ampliació de l'illa de vianants. I el dia 26 el pilot Toni Elias es col·locava en primera posició del campionat mundial en 125 cc.

de la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC) es graduen en un acte al teatre Kursaal.

La Guàrdia Urbana celebra 160 anys

19 de juny. La Guàrdia Urbana commemora el 160è aniversari amb un acte que serveix per estrenar la recuperació dels uniformes històrics de gala, presidit per l'alcalde Marc Aloy, la consellera Núria Parlon, el regidor Anjo Valentí, el director general de la Policia, Josep Lluís Trapero, i l'inspector en cap, Miquel Martínez Pavón.

Acte de celebració dels 160 anys de la Guàrdia Urbana (Fotos: P. Fontanals)

L'Ajuntament compra el convent de les Caputxines

23 de juny. L'Ajuntament formalitza a la Sala de Columnes del consistori la compra del convent de les Caputxines a la Federació de Clarisses Caputxines d'Espanya, per 1,46 milions d'euros, després d'un procés llarg i complex que garanteix la conservació pública de l'espai.

Amunt i avall, per Jordi Sardans

USènior

El programa de formació universitària per a majors de 55 anys d'UManresa va néixer el curs 2012-2013 sota el nom de FUB+GRAN, amb la voluntat d'oferir una formació continuada. Deu anys més tard, el programa es va redissenyar i va adoptar el nom d'USènior. Actualment està plenament consolidat: és un èxit i un referent comarcal per afavorir l'envelliment actiu. L'objectiu principal és mantenir la curiositat i inquietud intel·lectuals, per donar sortida a les ganes d'aprendre en un context universitari, sense exàmens. Actualment, USènior ofereix una programació trimestral de cursos i seminaris en les àrees de Ciència i Tecnologia, Cultura i Humanitats, i Coneixements Aplicats, alhora que organitza activitats extraacadèmiques, com ara conferències, visites, viatges culturals o presentacions de llibres, per completar els continguts i l'experiència universitària. El programa promou també la participació dels alumnes més enllà de l'aula.

Detenen una infermera d'Althaia per enverinar el marit

25 de juny. Els Mossos d'Esquadra detenen una dona de 41 anys com a presumpta autora de la mort violenta de la seva parella, un bomber de 46 anys, que va morir el febrer passat a Sant Joan de Déu, presumptament intoxicat per la seva parella, infermera de l'hospital.

La 8a UCE debat sobre població i recursos

27 de juny. La vuitena edició de la Universitat Catalana d'Estiu a Manresa aborda, bàsicament en format de taules rodones, què passaria amb una Catalunya superpoblada de deu milions d'habitants.

Partit Catalunya-Gran Bretanya

28 de juny. Manresa acull el partit internacional entre la selecció catalana absoluta masculina de bàsquet i Gran Bretanya al Nou Congost. El partit es resol a favor dels britànics amb un públic entusiasta fins el darrer moment.

Asfalt a la plaça

Les peces ceràmiques vermelles del carrer Guimerà fan goig i estan ben justificades per diversos urbanistes perquè aporten qualitat i fins i tot rendibilitat, amb l'argument tècnic que, traduït al llenguatge popular, vol dir que aniran bé per refrescar-nos durant les altes temperatures estiuenques perquè retenen l'aigua i quan s'evapora ajuda a reduir l'escalfor. Partint de la base que és difícil fer-ho tot a gust de tothom, en aquest cas la crítica a l'asfalt de la plaça Neus Català està més que justificada. En una qüestió que ha generat un intens debat no és normal que el govern municipal tiri pel dret, fins i tot sense haver-hi un criteri unificat, menyspreant una vegada més la participació ciutadana. Nou nyap, i en portem uns quants, per culpa d'asfaltar-ho tot amb l'argument que és més barat. Si es vanten de tenir un pressupost rècord seria lògic que l'inverteixin en la ciutat i no que s'ho malgastin en macrofestivals per afavorir la iniciativa privada forània.

Joel Joan, actor i director teatral

Joan Closas

Joel Joan ens ha visitat amb l'obra *Vània*, d'Anton Txékhov, adaptada per Simon Stephens, traduïda per Joan Sallent i dirigida per Nelson Valente. Una proposta inaudita: un sol actor, el Joel, i vuit personatges, al Kursaal. És d'hora. El trobo preparant-se a dalt de l'escenari. Pujo directe per les escales del mig. «M'havien avisat», em diu. Li presento la revista **El Pou de la gallina**. Reacciona ràpid: «Ah! molt bé!. No tinc gaire estona, vull *passar text*, no voldria encallar-me...» i es mou per l'escena tot recitant. Conversem, fem memòria de la darrera vegada amb *El Gran Comediant*... «I la foto?». «Sí»... li dic. Fem una sessió ràpida, canvia de cadires a l'escena, de cares, de posats... quin goig fer fotos a un actor. Torna la regidora. «Ens veiem després de l'obra», li dic. Ell dalt de l'escenari. Marxo sentint fragments de l'obra.

La funció és a les vuit. El públic arriba amb expectatives personals diferents i ganes de gaudir de teatre. S'inicia l'obra. En Joel és allà, assegut al balancí. El canvi de personatges es fa evident, ell sol els interpreta tots ben caracteritzats. Els identifiquem. Els diàlegs ens deixen entreveure el caràcter de cada un d'ells, el pes que tindran en la trama i el desenllaç de l'obra. Cent minuts després, el públic reacciona amb aplaudiments, gairebé tothom es posa dret. La connexió és evident. El Joel ens els agraeix. També la tasca de la regidora i dels tècnics de llums i so. A la sortida, tothom comenta l'obra, els diàlegs, l'actor... A poc a poc, l'experiència teatral com a espectadors es completa al pati del Kursaal. Mentrestant, la visita del Joel acaba amb la signatura del llibre d'interèperts al Kursaal. Dedica unes paraules amables al teatre. I encara té temps per anar a saludar uns coneguts al vestíbul. Fins a la propera, Joel!

és

Evitar una catàstrofe està a les teves mans.

Si veus fum o foc, truca al 112.
Informa-te'n a incendis.gencat.cat

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya

Tothom!!! El Govern de

Oriol Pérez Treviño

Sense camins

Entre les aportacions al disbarat i al malbaratament de recursos públics fetes pel nostre Ajuntament s'hi troben els 150.000 euros que s'han concedit a l'empresa Promoarts Music per al festival Camins. No sabem la direcció d'aquest camí, com tampoc no sabem quin és l'objectiu artístic d'una programació que no té cap relat, cap personalitat ni cap interès que no sigui el d'aplegar uns artistes que, amb l'excepció de Luz Casal, ja han passat per Manresa en altres ocasions. Aquesta manca d'imaginació encara ve més salpebrada per una contradicció majúscula. L'Ajuntament, tan primmirat quan es tracta de donar lliçons sobre la llengua catalana, ara sembla que li importa ben poc que dels sis concerts programats només dos siguin en català: Joan Dausà i Sopa de Cabra. Per cert, tots dos representats per la mateixa empresa que organitza un esdeveniment que no es diferencia gens dels molts festivals que proliferen arreu de Catalunya. El greuge és encara més evident si pensem en l'escenari. Un pot anar a Cap Roig, al Port de Barcelona o a qualsevol altre festival consolidat i gaudir d'una experiència que el mateix entorn converteix en especial. Però quin glamur té assistir a un concert en un aparcament del Palau Firal? El mateix espai que, fa quatre dies, servia per regularitzar immigrants o per administrar vacunes durant la pandèmia. Ara resulta que aquell indret s'ha convertit, per art de màrqueting, en una destinació *boutique*.

Perquè la propaganda institucional ens ven que Camins serà un festival tipus boutique que permetrà als espectadors viure una experiència més àmplia. Zona gastronòmica amb productes del territori, concerts de tarda, música *chill*, còctels després de les actuacions... Tot un catàleg de frases buides pròpies dels manuals de màrqueting més ensucrats. El problema és que els nostres governants semblen enamorats d'aquest llenguatge propi de venedors de xarops, convençuts que unes quantes paraules modernes poden convertir qualsevol iniciativa en un èxit. Però la realitat és tos-suda. Manresa no necessita més eslògans;

necessita govern. Necessita una administració capaç d'afrontar els problemes que s'acumulen cada dia. Una ciutat que veu com augmenta la degradació urbana, la brutícia, la inseguretat percebuda en molts barris, la pèrdua d'activitat comercial, les dificultats per accedir a l'habitatge. I la sensació de decadència no es revitalitza organitzant festivals clònics. Costa d'entendre la política cultural municipal. Què se n'ha fet del festival Sons del Camí? Ara toca Camins. Demà serà un altre nom. Canvien les marques, canvien els logotips, canvien els eslògans, però ningú no explica quin és el projecte cultural que hi ha al darrere. Tot sembla reduït a una successió d'esdeveniments sense identitat i sense cap ambició que vagi més enllà d'omplir unes quantes nits d'estiu.

I mentre es malgasten 150.000 euros públics, prorrogats per tres anys més, els problemes reals continuen esperant. Potser és més rendible políticament inaugurar escenaris que recuperar barris degradats. Erasme de Rotterdam ja ho va descriure fa cinc segles amb una lucidesa sorprenent: «Com menys talent tenen, més orgull, vanitat i arrogància mostren. I aquests necis sempre troben altres necis que els aplaudeixen». Costa trobar una definició millor d'una part molt important de la nostra classe política. Per la meua banda, ja poden comptar que aquest *festivale*t no em veurà entre el públic. Però que tampoc no m'esperin cap dels partits polítics quan arribin les eleccions municipals del 2027. Uns i altres han demostrat sobradament que saben administrar propaganda, però no governar una ciutat. Perquè governar no consisteix a fabricar experiències, ni a inventar etiquetes com boutique, ni a gastar diners públics per construir una imatge artificial d'una ciutat que fa temps que reclama solucions molt més profundes. Governar és prioritzar, és gestionar amb rigor i és tenir una idea clara del futur de la ciutat. I, avui, el que més preocupa és que ningú no sembla saber quin és el camí de Manresa. Els únics camins que ens ofereixen és un festival. El camí real de la ciutat continua completament perdut. O el que és el mateix: sense camins.

Mentre es malgasten 150.000€ públics, els problemes reals continuen esperant

és

Evitar una catàstrofe està a les teves mans.

Si veus fum o foc, truca al 112.
Informa-te'n a incendis.gencat.cat

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya

tothom El Govern de

Josep M. Oliva

Jordi Sardans

Els fills dels amics

Quan no tens fills per veure com es fan grans, t'adones de com passa el temps veient créixer els fills dels altres. Si es dona el cas que els tens a prop i els freqüents sovint, aquells canvis propis de l'edat els vius amb la mateixa sensació de continuïtat amb què veus passar les estacions, sense que hi hagi un tall radical entre l'una i l'altra. Però si de cop i volta et retrobes amb una vella amistat amb qui no havies coincidit des de feia temps i veus que aquella nena o aquell nen seus, que els havies conegut de xics, s'han convertit en algú que supera la vintena i et puja un pam, l'efecte és impactant. No fa gaires dies vaig viure una d'aquestes situacions quan vaig conèixer l'Anna, la filla del Pep i la Carme, a la qual ja ni recordava de petita i que ara en té vint-i-tants. I una vegada més, inevitablement, vaig tornar a tenir aquella sensació de pensar que no només s'havia fet gran ella, sinó que també me n'havia fet jo. Acte seguit, com un ritual que es repeteix cada cop que em passa això, vaig demanar què feia, i el pare, avançant-se, em va informar orgullós: «fa el doctorat en Biologia molecular». I aquí ve la segona part de la història.

Aquella vella pregunta, «estudies o treballes?», continua funcionant ara igual que fa cinquanta anys, però les respostes han canviat molt. Els fills i les filles dels meus amics –o si més no, una part significativa– estudien o treballen en coses que jo, a la seva edat, ni podia imaginar. Ni tan sols ara sabia dir en què es deu diferenciar la biologia molecular de la que no ho és, però quan el Pep em va comentar el currículum de l'Anna i ella em va explicar la finalitat dels seus treballs d'investigació, vaig comprendre que estava fent una feina important, una d'aquelles que un dia ens acabaran beneficiant a tots, i em va alegrar molt.

Després d'haver escoltat mil vegades els que es pregunten quin món deixaran als seus fills, un dia vaig sentir algú que es qüestionava el mateix, però invertint els termes. Veient el panorama, i d'una manera més crítica, es demanava «quins fills deixarem a aquest món». Els que no hem estat pares ens podem preguntar amb una certa inquietud quins fills deixaran els altres. Fins que coneixes joves com l'Anna i això t'anima i et mires el futur amb molta més esperança.

Sans Travé

El 14 de juny va morir un historiador patriota, fill il·lustre de Solivella, on va néixer el 23 d'abril de 1945. El vaig conèixer quan amb els AARB i la Trenta-sisena de Sallent vam elaborar una miscel·lània en homenatge a l'historiador Albert Benet. Sans va ser un dels participants més entusiastes, en què va destacar l'aportació de Benet al coneixement del període medieval de Manresa i d'altres poblacions bagenques, però també el va reconèixer com a pioner en les recerques de la Catalunya Nova, de les quals va valorar especialment la utilització de les cròniques de fonts àrabs. Sans va publicar més de 25 llibres, alguns de les comarques de l'Urgell i la Conca de Barberà, ja que la història local i comarcal era una de les seves debilitats. Va col·laborar amb nombroses publicacions com una Guia històrico-artística i en la Catalunya Romànica.

Sans es va doctorar en Història amb una tesi sobre l'activitat constructiva civil i militar dels Albornois, llegida a la Universitat de Bolonya. Com a investigador històric es va especialitzar en Història Medieval, amb molta recerca sobre l'orde del Temple a Catalunya. De jove es va interessar per l'arxivística: va investigar a l'Arxiu Secret del Vaticà i a l'Institut Internacional d'Història Econòmica de Prato, a la Toscana. Apadrinat pel notari Raimon Noguera, el 1974 reprèn la publicació de la revista *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols*, publicada per l'AHPB del Col·legi Notarial de Barcelona. Va ocupar la direcció tècnica d'aquest arxiu fins al 1980, data en què es converteix en director de publicacions de la Fundació Noguera. També al 1980 va ser nomenat cap del servei d'Arxius del departament de Cultura, de la Generalitat de Catalunya, des d'on va crear la xarxa d'arxius locals i comarcals. El 1993 va dirigir l'Arxiu Nacional de Catalunya, que va tenir la nova seu a Sant Cugat a partir del 23 d'abril de 1995. En va ser responsable fins al 2015. Va recuperar arxius catalans dispersos arran de la Guerra Civil i especialment els Papers de Salamanca. També va ser el responsable de la publicació dels *Dietaris de la Generalitat de Catalunya des de 1411 fins al 1713*. Com a docent va ser professor universitari d'Història Medieval, en diverses etapes de la seva vida, des dels inicis als anys 70 fins al 2025, en què encara feina classes a l'Ateneu Sant Pacià de Barcelona.

M. Carme Carrió

Persones centenàries

A la ciutat hi viuen una seixantena de persones centenàries, que pel volum de població que tenim signifiquen un col·lectiu força nombrós. El dia 9 de maig vam poder gaudir de la seva companyia, ja que l'Ajuntament, amb el compromís del seu alcalde i del Consell Municipal de les Persones Grans, va organitzar una festa per homenatjar-los i poder conèixer les seves inquietuds, emocions i sentiments envers la vida que estan vivint, alguns d'ells a les seves pròpies llars, cuidats pels seus fills i filles, i uns pocs en alguna residència de la nostra ciutat.

Va ser una festa molt emotiva, en què també vam poder conèixer la persona més gran de Catalunya, la nostra amiga Carme Noguera, de 111 anys, que viu a Taradell i en el mes d'agost en farà 112. Us imagineu arribar a viure fins a aquestes edats? En la conversa que vam tenir ens va recomanar no deixar d'estudiar mai. Ella, als 95 anys, va anar a Londres a perfeccionar el seu anglès, i va ser també parella lingüística fins fa poc temps de persones que volien aprendre el català i que feia poc que avien arribat al nostre país; tot un exemple per a les generacions més joves i no tan joves de casa nostra.

Personalment conec a unes quantes persones centenàries i he tingut relacions amicals amb moltes que ens han deixat no fa pas gaire temps. Sempre he reconegut el valor que tenen per les èpoques que els ha tocat viure: les guerres del segle XX, i quan estàs al seu costat reconeixes la fortalesa que els ha acompanyat per a la superació de les dificultats. La seva resiliència és encomiable i els vull donar el nostre agraïment per tot el que ens ensenyen i ens han ensenyat.

També voldria recordar que el dia 15 de juny passat es va celebrar el dia dedicat als Maltractaments de les Persones Grans, i aquesta és una altra realitat que tenim en l'actualitat, ja que tots els estudis de casa nostra com també estudis europeus manifesten aquest fet com a molt greu, quan molts d'aquests maltractaments es viuen dintre les pròpies famílies, provocats pels seus propis fills i filles. Però de tot això en parlarem un altre dia.

Laura Serrat

Temps per avorrir-se

Ara que torna el temps de la màniga curta, els gelats i la brisa marina, recordo aquells estius de la infància en què els dies semblaven infinits. Tan llargs que també hi havia moltes estones d'avorriment, en què els pares havien d'inventar-se activitats per entretenir-nos. Però ara penso que aquell avorriments era un autèntic luxe. Ho pensava sobretot després d'una conversa entre amigues, en què lamentàvem que la vida adulta sembla tenir menys moments per avorrir-se, però, al mateix temps, confessàvem que, sovint en arribar a casa, després d'un dia llarg, caiem en la temptació de posar-nos a mirar el mòbil o una sèrie. Sigui el que sigui, però qualsevol activitat que no impliqui pensar i que ens permeti desconnectar la ment, deixar-la lliscar per l'*scroll* infinit del telèfon o per la immensa quantitat de produccions disponibles a la carta.

El problema d'aquest mal que molts vivim, sobretot els que hem crescut entre les noves tecnologies, ja no és només una qüestió de pèrdua de productivitat, en una societat que ens vol sempre amb el temps cronometrat, sinó també de la pèrdua d'aquells moments de lleure que podríem aprofitar per fer alguna cosa que realment ens ompli i ens mantingui desperts. La ment passa el dia tan accelerada, encadenant llistes de tasques pendents, que és com si l'únic que busqués fos desconnectar a través de distraccions que generen una satisfacció immediata, però que, a llarg termini, són més perjudicials i ens fan cada vegada més dependents.

El problema d'aquesta tendència és que ens adorm i ens fa més passius i més dependents. Si el temps lliure queda dominat per plataformes que busquen capturar cada minut de la nostra atenció, on queda l'espai per formar-se, per llegir o, fins i tot, per imaginar? La creativitat necessita espai per sorgir, i una societat adormida és també una societat molt més manipulable. Potser l'acte de rebel·lia més clar en la societat actual és baixar d'aquest tren de l'acceleració, deixar de banda les tecnologies i regalar-se una tarda sense fer res de res. Permetre's avorrir-se, estar als núvols, fer cal·ligrafia o encetar un quadern per pintar, com en aquells estius interminables de quan érem petits, quan el temps transcorria molt més lent i hi havia molt més temps per avorrir-se.

A group of adults and children are gathered on a light-colored floor, playing with a large quantity of wooden Kapla blocks. Some people are sitting on the floor, while others are standing or kneeling. In the foreground, a man in a dark jacket is reaching into a wooden crate filled with blocks. The crate has a smiley face drawn on it and the word 'KAPLA' is visible. The background shows a museum-like environment with white walls, red fire extinguishers, and a colorful rug. The overall atmosphere is one of active participation and learning.

Virtuts i beneficis del joc

Cada mes de novembre el CAE porta 20.000 peces de Kapla al Museu de l'Aigua i del Tèxtil (Foto: Enric Casas)

Manresa és un bressol del joc i de la formació per a les activitats de lleure, i des de fa més de quaranta anys el CAE hi impulsa un lleure transformador, educatiu, lúdic i de qualitat.

En paral·lel, al Cicle Formatiu de Grau Superior d'Animació Sociocultural i Turística de l'Institut Guillem Catà es formen futurs especialistes en divulgació de productes culturals i esdeveniments com festivals i fires de jocs. Afegiu-hi encara botigues com el 2 de Piques que disposa d'un espai reservat per als jocs de rol, cartes i màgia. O la presència de Ferran Renalias, creador i editor de diversos jocs de taula. Tot plegat afavoreix la imatge d'una ciutat que juga i que sap jugar. I és una sort, perquè com diu la psicòloga Sandra Tarrés, el joc és sinònim de desenvolupament cognitiu, ens ensenya a acceptar la frustració i fomenta la concentració, la memòria, la capacitat d'associació i l'agilitat mental.

Un bon grapat de virtuts i beneficis individuals i comunitaris.

Alba Pararols i Ramon Fontdevila
Fotografies: Enric Casas i arxius diversos

«**D**es del principi vam incorporar el joc als nostres cursos de monitoratge i direcció. Com un recurs, és clar, però sobretot per la seva dimensió educativa: a través del joc es poden arribar a aconseguir canvis». Qui així parla és Ignasi Muncunill, el Nasi per a moltes generacions que han passat pel CAE o la Fundació la Xarranca, que ell dirigeix. Dues entitats sense ànim de lucre i amb voluntat de servei públic que tenen com a propòsit impulsar un lleure transformador, educatiu, lúdic i de qualitat a la Catalunya central.

El CAE –inicialment Centre d'Animació i Esplai– va néixer el 1984 com un servei municipal de l'Ajuntament de Manresa per atendre la demanda de

monitors acreditats, tal com reclamava l'Aleshores nova Generalitat de Catalunya. Tres anys després, i ja sense vinculació municipal, el CAE va esdevenir una associació. I a poc a poc va començar a multiplicar els seus àmbits formatius però, també, de participació

Durant una partida apareixen moltes emocions. El joc és una manera natural, divertida i molt potent de créixer personalment i emocionalment

ciutadana en activitats de carrer. És per això que al CAE, durant més de quaranta anys, l'ADN lúdic no ha parat de guanyar-hi força.

«El 1998 vam crear el Club del Joc amb la idea de fer un pas més; és a dir, fer recerca i difusió del joc, amb formacions específiques. Fins i tot vam elaborar algunes publicacions sobre jocs cooperatius, d'arreu del món...». L'interès es multiplica quan l'Anna Puig, estudiant d'Animació Sociocultural, fa estada a Grenoble, al departament francès de la Isèra. Allà CAE i Cicle Formatiu d'Animació Sociocultural descobriren ben aviat la Maison des Jeux –la casa dels jocs.

Grenoble

I és que l'any 1973 a França s'havia instaurat el BAFD –Brevet d'Aptitude

Nasí Muncunill Roca, director del CAE des de 1996 (Foto: RF)

aux Fonctions de Directeur– que és el títol que encara avui hi permet treballar com a director de lleure. El BAFD reclama una part de pràctiques i així, quan la direcció general de Joventut a Catalunya va rebre un grup d'estudiants francesos el 2002, va contactar amb el CAE per acollir-los. «Eren períodes de tres mesos –explica el Nasí– i s'estaven a l'alberg del Carme. Els contactes van sorgir naturalment. És així que, a la recíproca, ens vam plantar a Grenoble en una primera estada, conjuntament amb alumnes d'Animació Sociocultural del Guillem Catà. Es tractava de conèixer equipaments francesos com ara la Maison des Jeux. Posteriorment, encara hi tornariem per aprofundir en el joc, exclusivament».

Els resultats no es van fer esperar, diu Muncunill: «De fet aquell 2003 ja vam tenir la primera setmana de jocs al carrer, malgrat la precarietat dels recursos... però va agradar! A partir del 2004 van venir les Nits de Joc, els Tasts de Joc, i mai més hem parat: les 12 hores de jocs des del 2007, els caps de setmana de jocs a la rectoria de Rocafort o a can Server... i el 2009 al Selves i Carner o el 2010 a Rajadell». Des del CAE han estat pioners a defensar que cal jugar més enllà de la infància, «que val la pena sortir de casa i quedar per jugar: hem convocat trobades a la Fadulla, a la taverna de Predicadors, als Carlins, a la Peixera, al cafè del Taller

o al Mesón, i fins ara, als locals que encara tenim a la plaça del Milcentenari». Encara més: el CAE disposa d'un banc de recursos, amb una ludoteca amb més de 1.500 jocs.

«Des del 2024, quan el CAE es trasllada als locals del carrer dels Esquilets, hem pogut ampliar la biblioteca i això ens permet acollir les Nits de Joc, cada di-jous i el darrer divendres de cada mes». Per als més especialistes encara hi ha el Club de Rol, un dissabte al mes, i per a jocs més complexos, el Joc de Queda, dues tardes de diumenge al trimestre.

«Hem crescut fent jocs de taula. Perquè estem convençuts que a través del joc fem comunitat: jugar és experimentar, crear i compartir, és una de les formes més profundes de coneixement. I ara mateix per les activitats de joc del CAE passen més de 12.000 persones a l'any, començant pel Torneig de Carcassonne, a la Festa de la Llum, el Tast de Jocs al Casino, el març o abril, el Torneig de Catan al maig, el torneig final de Nits de Joc al juny o, després de la Festa Major de Manresa, la Setmana de Jocs al Carrer o el Kapla al museu, el mes de novembre. Una programació intensa d'un cap de l'any a l'altre!».

El joc a l'escola

Jordi Lorente ara mateix és president del CAE i no només en coneix per-

fectament l'evolució que ha viscut al llarg de tots aquests anys, sinó que n'ha estat un dels més flagrants impulsors. Al seu darrere, una llarga experiència docent, almenys fins aquest estiu quan ha pogut jubilar-se. «A casa es jugava a les dames, al Mijac jugàvem a tothora, però no va ser fins cap al 1995 quan amb la Mar, la meua parella, i a partir del *Rummikub*, se'ns va obrir tot un món». A nivell educatiu, Lorente havia començat a fer de mestre a Navàs, «i vaig voltar món, és clar, però va ser a Fonollosa que vaig poder incorporar el joc, i més concretament el joc de taula, en un espai que, d'entrada, no és de joc: el joc a l'aula. Vam acabar per fer una hora per cada classe a la setmana de jocs de taula... i la canalla ja ho esperava! I el fet és que allà es jugava i jugant també afloraven temes de comunicació, de control d'emocions, d'entesa i d'estratègia. Guanyar o perdre, enfadar-se, o senzillament rumiar si ho hauries pogut fer millor. La paraula *joc* incorpora molts aspectes educatius!».

Jordi Lorente, que té un postgrau de Joc Tradicional, defensa el joc contra el pantallisme, conscient de l'impacte que va tenir la pandèmia col·lectivament. «Després d'aquell episodi calia tornar a sortir de casa, quedar. I el joc, que ja era una opció notable, des d'aleshores es dispara. Tots plegats descobrim que es pot jugar, i que el joc és un món increïble».

Jordi Lorente i Isa Montraveta, professors del cicle formatiu d'Animació Sociocultural (Foto: Enric Casàs)

CataPiques, de Manresa a Tolosa del Llenguadoc

CataPiques és una proposta que uneix la dinamització social, el petit comerç i els festivals de jocs realitzada des del Cicle formatiu de grau superior d'Animació sociocultural i Turística de l'Institut Guillem Catà de Manresa. Isabel Montraveta n'és professora, fent equip amb Jordi Lorente o Laia Costa, i explica que mitjançant un ajut del Pla InnovaFP 2026, «mirem de presentar un nou perfil professional: l'especialista en divulgació de productes culturals per al comerç del sector –llibreries, còmic, jocs de taula, màgia...– i esdeveniments com ara festivals i fires de jocs».

Jordi Lorente ho subratlla: «la idea va gestar-se observant la necessitat que hi ha actualment d'aquest personal especialista. L'aparició de perfils professionals com els demostradors de jocs de taula, els organitzadors d'esdeveniments del tipus presentacions o campionats –Magic, Pokemon...– o els informadors de productes culturals, del tot habituals a les botigues especialitzades en jocs de taula a França, ha fet que des del cicle superior d'Animació Sociocultural ens plantegegessim la possibilitat de formar estudiants en aquests àmbits».

Un dels aspectes on més incidència ha tingut el projecte CataPiques és en la

formació dels estudiants per a la difusió a través de les xarxes socials. Però sobretot, es tractava de poder experimentar l'experiència com a demostradors de jocs de taula en grans esdeveniments. Aquesta competència s'ha materialitzat a les taules amb esdeveniments de renom com és el Festival de Jocs del Pirineu, que s'ha celebrat enguany a la Seu d'Urgell, els mesos de març i abril.

Segons Jordi Lorente, «gràcies a la bona predisposició dels organitzadors, Quimera Entertainment Company, els estudiants van poder copsar tota la logística que suposa un festival d'aquestes característiques i van posar en pràctica les seves habilitats comunicatives pel que fa a la demostració de jocs, ja fos acompanyant professionals o bé aplicant directament els seus aprenentatges a la zona de novetats de jocs». Al mateix temps i en el marc del Tast de Jocs, que celebrava la seva 16a edició al Casino de Manresa, l'alumnat de cicle ha dut a terme la dinamització d'un espai de jocs de temàtica japonesa de costat a l'alumnat de Caracterització i maquillatge professional del mateix institut Guillem Catà, que van fer possible que les geishes i els samurais anessin ben caracteritzats.

Ara bé, tal i com el nom indica, l'eix central d'aquest projecte ha estat la programació d'esdeveniments lúdics oberts al públic en un espai comercial. I és aquí on han comptat amb la col·laboració de l'emblemàtica botiga 2 de Piques, del carrer de Sant Miquel. Segons Isa Montraveta, «amb la complicitat dels actuals responsables de l'establiment, Marc Serra i Carla Fernandez, s'ha programat una sessió setmanal d'activitats durant tots els dimecres a la tarda, d'abril a juny». La sessió de cloenda és la que il·lustra la portada d'aquest Pou, i les activitats que s'hi han dut a terme han estat jocs de rol, especialment Dungeons & Dragons, o una altra sessió mensual del joc de cartes col·leccionables *Magic: The Gathering* i diverses sessions de jocs de taula en un ambient que respirava fantasia i imaginació.

Alchimie du Jeu

«La cirereta del pastís va ser la participació a Tolosa de Llenguadoc en el que és molt probablement el millor festival de jocs del món: Alchimie du Jeu. Aquest Festival de Jocs, així, en majúscula, té una assistència aproximada de 30.000 persones al llarg dels tres dies que dura». Lorente destil·la entusiasme parlant de l'edició d'enguany, del 8 al 10 de maig. «El festival compta amb

Participants de l'institut Guillem Catà al Festival Alchimie du Jeu (Arxiu particular)

la peculiaritat de tenir una sensibilitat especial en els aspectes de la inclusió. Aquest fet es pot copsar en moltes de les mesures implementades per atendre diversitats funcionals tant físiques com psíquiques. També sorprenen les xifres de voluntariat amb gairebé un miler de persones!».

La participació per part de l'alumnat del Guillem Catà s'ha centrat en el disseny i la implementació d'un espai de jocs tradicionals catalans amb molt d'èxit, especialment pel que fa al *Tir de l'espardenya*. D'altres activitats com

ara les bitlles catalanes, el salt de corda i els molinets de paper van anar sovintejant en l'espai exterior que l'organització del festival els va ofertar. Lorente rebla: «I gràcies a la col·laboració de Dominique Dumeste, ben coneguda a Manresa, que és membre de l'Associació Francesa de Ludoteques, vam poder celebrar una trobada amb un dels iniciadors i propulsors del festival Alchimie, Bruno Desch, així com també amb la presidenta de l'Associació Francesa de Ludoteques, Anne Mazé, o la visita a la ludoteca Les Ludotines, de Tolosa de Llenguadoc, la

ciutat que té la xarxa de ludoteques més gran d'Europa».

L'experiència que s'ha endut el cicle formatiu ha permès viure en primera persona la magnitud que l'activitat dels jocs de taula ja ha adquirit en moltes altres parts d'Europa i, al costat d'això, veure també com s'implementa l'altíssima sensibilitat mostrada pel Festival a l'hora de fer una activitat accessible per a tothom. «Com deia una de les alumnes, des del 2 de Piques fins a Tolosa no hem parat d'aprendre!».

Antics alumnes d'animació sociocultural a Grenoble, el 2017 (Arxiu particular)

El 2 de Piques, una botiga oberta al joc

Aquest mes d'abril va fer tres anys que Marc Serra i Carla Fernández van agafar la botiga del 2 de Piques, al carrer de Sant Miquel. «Fa molts i molts anys –diu el Marc– amb el primer 2 de Piques, que precisament era al carrer de les Piques, ja vaig plantejar-me assumir-ne el traspàs que m'oferia el Joan Llopart, però jo era massa jove i... vaja, que era impossible. No en tenia prou que m'agradessin molt els còmics!».

La Carla, des de darrere el taulell sentència: «per això, quan fa tres anys vam saber que s'ho traspassava el Jaume Escrigas, vam veure que era el moment i vam venir corrent, gairebé sense rumiar-ho!».

La Carla, col·laboradora d'*El Pou de la gallina*, també es deleix d'aquest món gràfic i tots dos estan contents de la decisió. El Marc explica que «el Jaume s'hi va estar més de tretze anys aquí i va ser ell qui va ampliar l'oferta de còmics i novel·la especialitzada en jocs. Jocs de taula no, però sí màgia, jocs de rol... ell mateix va remarcar-nos-ho: «no menystingueu els jocs!». I ho entenc: jo mateix de jove havia anat a jugar als Carlins amb cartes del 2 de Piques!». Plegats, certifiquen que avui a Manresa hi ha joves lectors de còmic, principalment de manga, «i amb tota l'oferta de ficció, de fantàstic, jocs i màgia, de warhammer, amb figures miniaturitzades... podem dir que és un nínxol que funciona». En qualsevol cas, cal consignar que a la ciutat hi ha encara un parell més d'establiments especialitzats, Ragnarok, i, molt més recent, Dual Collect.

El 2 de Piques, d'altra banda, ha incorporat un altre local, just al costat de la botiga, com un espai obert, comunitari. «Els divendres a la tarda i els dissabtes, també a la tarda, fem sessions de TCG (trading card games). De fet,

Marc Serra, a la rebotiga del 2 de Piques (Foto: Enric Casas)

per a la botiga també és important disposar d'un espai propi per fer presentacions de nous productes a Manresa, perquè encara que no ho sembli cada mes les editores fan llançaments. I és bo presentar els jocs i veure com funcionen abans d'arriscar-te a carregar-te d'estocs. Els jocs no es poden tornar al distribuïdor. I el que és pitjor, tampoc no se'l considera un producte cultural ni té la protecció del món del llibre».

Sigui com sigui, l'espai –que també havia estat botiga 2 de Piques abans de l'actual– permet trobades de grups en un ambient acollidor, sota una arcada d'aires gòtics. «Podríem anar a d'altres llocs, és clar, però vam preferir tenir aquest espai que és nostre, i obert: amb el CAE també hi fem presentacions de jocs de taula, que compto que reprendrem immediatament després de l'estiu!».

Ferran Renalias, la passió de transformar idees en jocs

Ferran Renalias Zuera és matemàtic de formació, però també és conegut per haver creat i editat diversos jocs de taula. La seva passió per aquest món li ve de petit. «A casa sempre havia jugat i durant l'adolescència, mentre molts dels meus amics sortien, jo anava a jugar a clàssics com el Risc o el Monopoly». Va ser als vint anys que va descobrir els jocs de taula moderns com el Catan o Carcassonne, i s'hi va aficionar «per la capacitat de reunir persones al voltant d'una taula i compartir moments significatius. Considero que és una manera de relacionar-se, crear històries i viure aventures imaginàries».

Renalias explica que des del CAE van començar a crear expansions del Carcassonne en el torneig habitual de la Festa de la Llum i, posteriorment, els va arribar un projecte del Museu Comarcal per reconstruir la ciutat, el qual van realitzar amb Nasi Muncunill i on van veure que «existeix la capacitat de crear experiències lúdiques en les quals la gent podia gaudir-les i viure la història que volíem explicar».

L'art de fer un joc des d'una història

Segons Renalias, el procés de creació d'un joc «requereix moltes hores i molt d'esforç. És com l'equivalent a escriure un llibre: hi ha un full en blanc

i n'has d'escriure unes regles». Per a ell, la part més complexa del procés de crear un joc és fer que, si es vol explicar una història, aquesta història i la mecànica lliguin i siguin un tot. És a dir, que el tema t'expliqui realment la història d'una manera integrada amb les regles. «Aquesta és la part que crec que és més difícil i que requereix més expertesa i més temps», afegeix. La seva formació i professió com a matemàtic l'ha ajudat a crear i dissenyar jocs, perquè «en un joc es busca que tothom pugui guanyar o perdre amb les mateixes possibilitats i oportunitats, però no és pas l'única forma de crear un joc, perquè si algú no té cap idea de matemàtiques pot crear igualment jocs de taula. Es pot anar per moltes vies diferents».

Crear
un joc
des de zero
implica
imaginar una
experiència
completa

Per a Renalias la virtut principal d'un joc es basa en l'elegància de tenir poques regles amb moltes decisions. «Un joc que tingui tres regles bàsiques tindrà més èxit que un altre en què t'hagis d'estudiar les regles durant dues hores i que, per explicar-les, passin gairebé vint minuts». Afegeix que l'altra forma que pot enganxar el joc és pensar en el públic adolescent i la interacció negativa. «És a dir, jo faig una acció i et *putejo* directament a tu». Un exemple, fet a Espanya i amb tirada arreu del món, és el joc Virus, perquè té unes regles molt senzilles i compta amb aquesta interacció negativa de molestar a l'altre.

Col·laboració amb Opening Games

Ferran Renalias va cocrear dos jocs amb Opening Games sota el paraigua de la sèrie 1900, basada en històries del segle XX. Un dels fundadors, Pere Pau Llistosella, va plegar per fundar el seu propi projecte i li va demanar si volia ocupar el seu lloc dins dels socis de l'editorial, on treballen projectes d'autors.

Com a editor la tasca principal és fer canvis d'algun joc que ha creat una altra persona, però que convé desenvolupar i fer-ne les modificacions necessàries. Explica que el que també

implica és el disseny, l'estil que vols que la caixa transmeti, parlar amb les distribuïdores, amb botigues... «Hi ha molta cosa, a part del procés creatiu. Des del màrqueting a la comptabilitat trimestral, al seu costat el procés creatiu és una peça molt petita d'una bona editorial de jocs de taula que, evidentment, necessita una idea molt bona, i unes mecàniques molt funcionals, però, a partir d'aquí, hi ha molta feina darrere per tal de poder publicar els jocs».

Entre l'autoria i l'edició

Ara bé, tot i que gaudeix de les dues facetes, Renalias reconeix que l'autoria és la que li proporciona una satisfacció més gran, perquè «crear un joc des de zero implica imaginar una experiència completa i donar forma a una idea que abans no existia». Afegeix que «és una vessant creativa absoluta perquè parteixes d'un full en blanc i tens la capacitat i llibertat de poder des de zero fer una experiència lúdica». I pel que fa a la part d'editor, «agafo un joc i em centro en el fet que hi ha una experiència predefinida i el que he de fer és arreglar-la per tal que la gent senti una experiència del que he definit».

En el cas de Renalias, sempre ha fet tots els jocs en parella o en trio. Fins ara no ha fet cap joc sol perquè treballar en equip li agrada molt. «Cadascú aportant la seva part de creativitat i el seu punt de vista i generant propostes lúdiques que difícilment apareixerien treballant en solitari».

Ferran Renalias a la redacció d'El Pou només amb una mostra dels jocs que ha creat (Foto: Alba Pararols)

Un sector en creixement constant

Renalias assenyala que la pandèmia va ser un punt d'inflexió en els jocs de taula perquè la gent va descobrir que, si no es podia sortir de casa, alguna cosa s'havia de fer. «Es va experimentar un boom absolut i les vendes van

ser molt fortes. I també cal comptar amb la cultura de joc a nivell social que hi ha en ciutats com Manresa, quan en la Setmana de Jocs al Carrer, el CAE reuneix cada dia més de 200 persones!». Encara més: Renalias creu que s'ha adoptat el jugar com a valor, «jugar com a eina per compartir es-

DV
RS
restaurant

**Noves propostes
de temporada!**

Arrossos, brasa i cuina
tradicional catalana

RESERVES

628 16 93 65 | divers.cat

Carrer del Camí Vell de Santpedor, 71 - Manresa

@diversrestaurant

país, per a l'aprenentatge, per gaudir precisament en un món cada vegada més digital, amb una experiència tàctil, compartint mirades... Crec que és una cosa que la societat demana, i en aquest sentit tampoc no veig cap lluita directa entre videojocs i joc de taula, perquè són dos espais totalment diferents», conclou.

De projectes, no li'n falten. Aquest mateix any es presenta especialment intens perquè com a autor té previst publicar tres jocs nous: *Nascard* –fet amb el Guillem Coll, Editorial Devir–; *The Glasgow Train Robbery* –fet amb l'Eloi Pujadas, Editorial Salt & Pepper Games, i *Cthulhu Rift* –fet també amb l'Eloi Pujadas, Editorial Cthulhu Project. Paral·lelament, com a editor de Looping Games enguany sortirà a la llum *Mykerinos*, de Nicolas Oury, i *1953 Everest*, de Xavier Violeau.

Sandra Tarrés, la psicologia del joc

La psicòloga infantojuvenil Sandra Tarrés va escriure el dossier *Emocions en joc* arran del programa Ocell de Foc, en què participa el CAE. Quan Nasi Muncunill va proposar-li-ho li va semblar una idea molt interessant perquè podia unir la seva part professional com a psicòloga amb la seva afició pels jocs de taula. A la seva consulta acostuma a utilitzar-ne com a eina terapèutica, perquè permeten treballar moltes habilitats emocionals d'una manera més natural.

«Escriure-ho em va donar l'oportunitat d'aprofundir encara més en aquest àmbit, investigar jocs específics per treballar l'educació emocional i descobrir nous recursos. I fer-los arribar a mestres, monitors, famílies i altres professionals, que els ajudés a descobrir que es pot educar emocionalment d'una manera lúdica, propera i divertida».

I és que els jocs de taula són molt més que jugar. Poden ser una eina molt potent per parlar d'emocions, aprendre a gestionar la frustració, practicar l'empatia, treballar la cooperació i aprendre a perdre i a guanyar. I, sobretot,

poden obrir la porta a converses que, de vegades, costen de tenir d'una altra manera.

Emocions i habilitats

Tarrés defensa que a través del joc es poden treballar moltes emocions i habilitats, especialment la tolerància a la frustració, i afirma que els jocs ens ofereixen un espai segur per aprendre que les coses no sempre surten com volem, que de vegades perdem, ens equivoquem o hem de canviar de plans, i aquesta és una habilitat que ens serà útil durant tota la vida. A més, Tarrés assenyala que els jocs de taula també ajuden a desenvolupar les funcions executives: la planificació, quan hem de pensar les nostres jugades; la flexibilitat cognitiva, quan hem d'adaptar l'estratègia al que fan els altres; la presa de decisions, valorant diferents opcions; o el control de la impulsivitat, perquè sovint cal aturar-se i pensar abans d'actuar. Molts jocs potencien la creativitat, la imaginació, l'empatia, la cooperació i les habilitats socials.

«Durant una partida apareixen moltes emocions, l'alegria de guanyar, la

MARCS MIRALLS OBRA GRÀFICA **PINTURES LAMINATS DECORACIÓ**

EL TALLER

Mel. 13 - 08241 MANRESA. Tel. 93 872 65 58

Fax. 93 872 85 93 eltallerscp@terra.es

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA MONTSERRAT

SLC Manresa – SCC Bages · Passeig de Pere III, 68
Tel. 93 872 17 07
manresa@cpln.cat www.facebook.com/SLCdeManresa

Estrena del quart capítol de Manresa Fosca, el pòdcast de l'SLC Manresa

L'SLC Manresa du a terme un taller de pòdcast amb alumnes de nivell elemental i intermedi inspirat en el programa Crims de TV3. És una activitat de foment de l'ús del català en què els alumnes practiquen la llengua i treballen el coneixement de l'entorn tot fent un projecte creatiu. Aprofundeixen en un tema local, treballen un text i, finalment, l'interpreten i el filmen. El producte final és un vídeo de ficció de temàtica criminal i ambientació local. El pòdcast s'anomena Manresa Fosca.

El passat 19 de juny es va estrenar "Favets i tremendos", el quart episodi de Manresa Fosca. El nou episodi s'ambienta en el món dels esbarts dansaires i té com a escenaris destacats el parc del Puigterrà, el carrer del Balç i el riu Cardener. S'hi presenta un cas fictici de rivalitats entre dos esbarts dansaires de la ciutat i una desaparició misteriosa que desencadenarà un seguit de decisions i actes irremediabls.

Els capítols anteriors es titulen "El cana-

lla de Manresa" (episodi 1), "Memòria escapçada" (episodi 2) i "Pastorets de sang" (episodi 3). Tots s'ambienten a la ciutat i estan relacionats amb la història i cultura manresanes. Podeu veure el nou capítol i els anteriors al canal de YouTube del CPNL: <https://youtu.be/97Tr-DyH8Nw4?si=oveNvXy4WByYHFtn>

decepció de perdre, els nervis, la sorpresa, la satisfacció de superar un repte, entre moltes d'altres. Per això, crec que el joc és una manera natural, divertida i molt potent de créixer personalment i emocionalment». Per aquest motiu, per a Sandra Tarrés els jocs de taula creen un ambient distès, natural i divertit, i propicien que els jugadors s'obrin i comparteixin les seves emocions.

Beneficis dels jocs de taula

Per una banda, Tarrés destaca que un dels beneficis dels jocs de taula és el de connectar les persones perquè poden ser una eina per trencar el gel entre gent que no es coneix, rebaixar tensions, generar confiança i crear vincles. I, d'altra banda, hi podem trobar els jocs cooperatius, que són una eina molt útil per treballar la cooperació i el treball en equip d'una manera natural i divertida. «En una partida s'entrenen moltes habilitats que després seran útils tant a l'escola com en l'àmbit personal i laboral: l'empatia, l'assertivitat, la capacitat d'argumentar i defensar les pròpies idees, la flexibilitat per acceptar d'altres punts de vista, la comunicació i la presa de decisions en grup... i treballar aquestes competències a través del joc ajuda a millorar la convivència i a adaptar-se amb més facilitat als diferents entorns que ens anirem trobant al llarg de la vida».

Aprendre a perdre

Sandra Tarrés defensa que perdre és una oportunitat d'aprenentatge. Segons ella, «ens han educat molt en la cultura del resultat, i es posa tot l'èmfasi a guanyar: quedar primers en una

competició, guanyar el partit, treure les millors notes... Amb aquesta visió acabem transmetent als nens i nenes que l'important és guanyar, no tant el camí que han fet per arribar-hi, i això fa que perdre es visqui com un fracàs». Tot i això, ella subratlla que perdre ens dona l'oportunitat de millorar, d'avaluar què no ha funcionat o de provar maneres diferents de fer-ho. I afegeix que «aprendre a perdre millora la tolerància a la frustració, que és una habilitat que segur que haurem de posar en pràctica en molts moments de la nostra vida».

No sempre guanyarem ni sempre ens sortiran bé les coses a la primera, i no sempre aconseguirem allò que volem». Per aquest motiu, aprendre a gestionar aquestes situacions ajuda als infants a ser més resilients, més flexibles i a entendre que equivocar-se no és un fracàs, sinó una oportunitat per créixer. Des del seu punt de vista, s'hauria de donar més valor a l'esforç, la constància i aquella frase que tots hem sentit alguna vegada: l'important és participar.

Els jocs de taula ajuden a desenvolupar les funcions executives

Sandra Tarrés (Arx. part.)

Virtut de la presencialitat

En un context cada vegada més digital hi ha moltes persones que tenen predilecció pels videojocs. Tarrés argumenta que també poden ser una bona eina per treballar l'educació emocional, ja que «fomenten la cooperació, la presa de decisions, la reflexió i la resolució de problemes. A més, el format digital és molt atractiu per a infants i adolescents i ofereix moltes possibilitats». Tot i això, creu que els jocs de taula tenen un valor diferencial molt important: la presencialitat. «Quan ens asseiem al voltant d'una taula, ens mirem, parlem, negociem, observem les reaccions dels altres i compartim un temps de qualitat cara a cara. Tot això també és educació emocional», conclou.

MENÚ
DIARI 15,50€

MENÚ
DIUMENGE I FESTIUS 19€

MENÚ
DISSABTE 17€

CRTA. CARDONA 77 · MANRESA · 93 876 92 14 · CASAPIOMANRESA.COM · SEGUEIX-NOS A

Tres recomanacions de jocs que treballen l'educació emocional

Per als més petits de casa, a partir de cinc anys, recomanaria **L'Oca de les Emocions**. Molts infants ja coneixen el joc tradicional de l'oca, i això fa que la dinàmica ja els sigui familiar. En aquesta versió, algunes caselles conviden a explicar situacions en què han sentit una emoció concreta, així els ajuda a identificar, posar nom i expressar el que senten. És un joc senzill que permet compartir experiències i aprendre a parlar del món emocional d'una manera natural i divertida.

interessant perquè permet parlar de qualsevol tema i dona peu a converses molt enriquidores, ja que convida els jugadors a expressar com viuen determinades situacions, a compartir experiències personals i a descobrir que una mateixa situació pot generar emocions diferents en cada persona. Treballa especialment l'expressió emocional, l'empatia i el respecte per les diferents maneres de sentir i d'interpretar el món, i és un joc que es pot adaptar fàcilment a diferents edats.

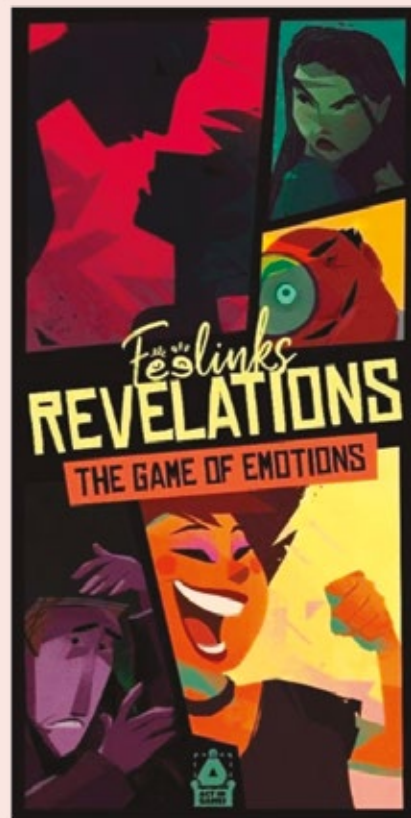

Un altre joc molt aconsellable és **Ikonikus**. La dinàmica és senzilla: un jugador planteja una pregunta del tipus «Com et sentiries si...?» i la resta han de respondre amb una de les seves cartes, que contenen dibuixos abstractes. Després, qui ha fet la pregunta interpreta el significat de les cartes i tria quina representa millor aquella situació. És un joc molt

Per a adolescents i adults suggereixo **Feelinks Revelations**. És un joc cooperatiu que planteja diferents situacions quotidianes i convida els participants a reflexionar sobre com se sentirien davant d'aquella situació i, al mateix temps, a intentar endevinar com creuen que se sentirien els altres jugadors. El joc fa reflexionar sobre el fet que no tots vivim les mateixes

experiències de la mateixa manera, i que una mateixa situació pot despertar emocions molt diferents en funció de la història, la personalitat o el moment vital de cadascú. A través del joc es generen converses profundes i sorprenents, que permeten crear connexió entre els participants i obrir espais de diàleg que potser no sorgirien en cap conversa convencional.

Sandra Tarrés

PM POSTAL SCCL
SERVEIS POSTALS PER EMPRESSES
pmpostalsccl@gmail.com

L'ABC DE LA CALOR

CONSELLS PER
A UN ESTIU SEGUR

AIRE

A l'aire lliure,
ves per l'ombra
i busca refugis
climàtics.

BEURE

A l'estiu,
hidrata't
sovint, fins i
tot sense set.

CASA

A casa, tanca
persianes de dia
i obre finestres
de nit.

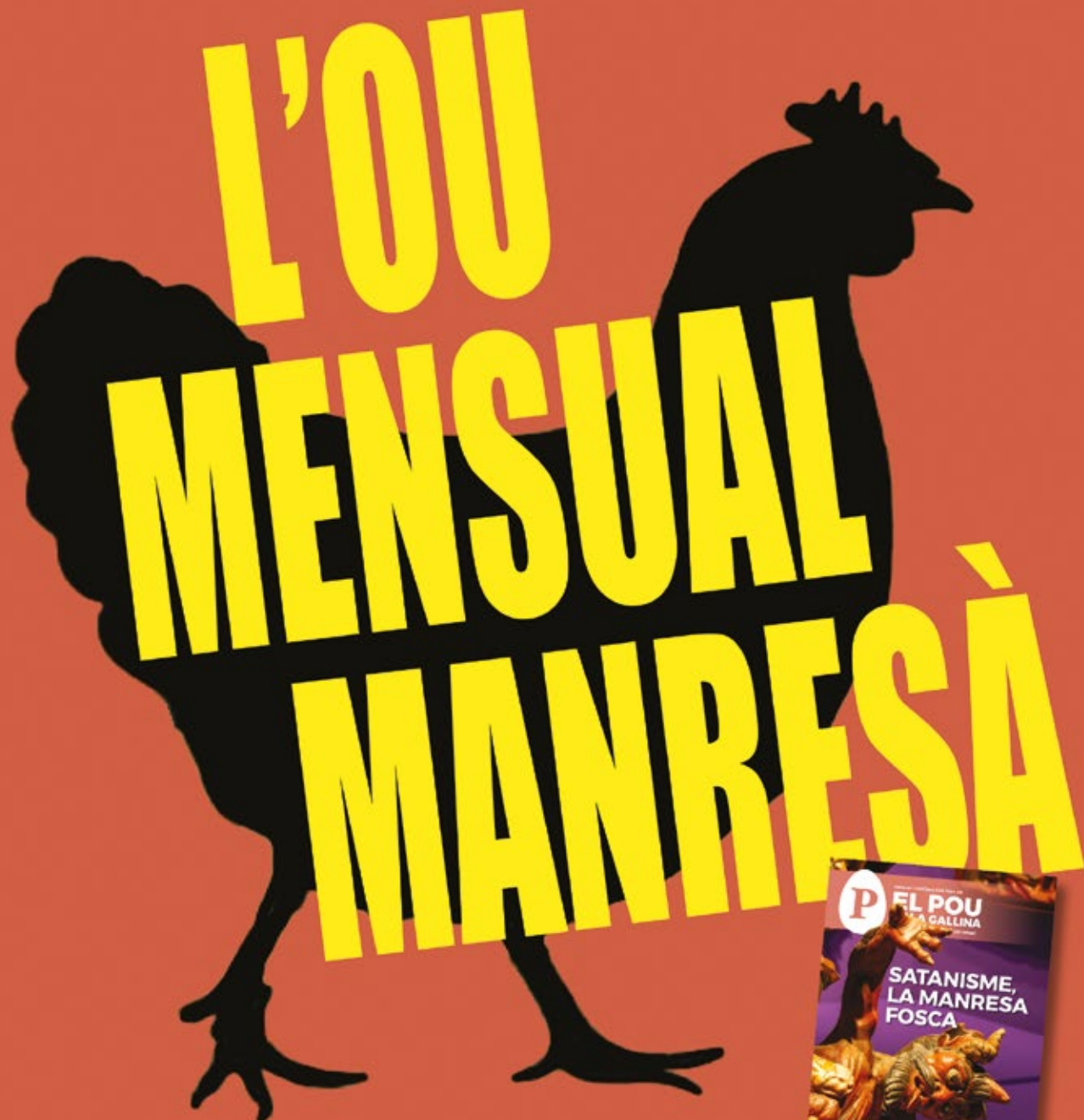
SI FA CALOR, PROTEGEIX-TE.
TROBA MÉS CONSELLS A
canalsalut.gencat.cat

061/Salut
Respon

Generalitat
de Catalunya

El Govern de
TOTHOM

Tots els que fem *El Pou de la gallina* ens estimem Manresa.
I per això des de fa més de 39 anys cada mes publiquem una
revista d'informació i opinió, a vegades amb un punt d'humor i tot.
No és cap miracle: és que estem convençuts que la ciutat la fem tots plegats,
persones i idees, i que és bo reflectir-ho sobre paper.

Subscriuiu-vos-hi a un preu excepcional: tot un any per
només 47€ i us l'enviarem allà on ens digueu!
elpou.cat/seccio/subscripcio

Què fan els professionals de l'enginyeria i per què són imprescindibles?

Josep M. Macià Roldan, gerent i secretari tècnic del CETIM

Permeteu-me que, aquesta vegada, escombrï cap a casa aclarint allò que, per a molts, no queda del tot clar. I sí que ho està quan, per exemple, parlem de professions com la medicina, l'advocacia, l'enginyeria forestal o la informàtica.

Quan pensem en enginyeria, sovint ens venen al cap grans infraestructures, fàbriques o tecnologies avançades. Tanmateix, darrere de gran part dels simples productes, serveis i instal·lacions que utilitzem cada dia hi ha la feina de professionals de l'enginyeria industrial, l'enginyeria tècnica industrial o dels graus en enginyeria, que és com s'anomenen les titulacions actuals. Es tracta d'una professió versàtil, amb una gran capacitat d'adaptació i amb una presència destacada en pràcticament tots els sectors econòmics. Les persones professionals de l'enginyeria de l'àmbit industrial estan especialitzades en la resolució de problemes tècnics, la millora de processos, l'optimització de recursos i el desenvolupament de solucions que contribueixen a fer les empreses més eficients, segures i competitives. La seva formació multidisciplinària permet combinar coneixements tècnics, econòmics, energètics, mediambientals i de gestió, fet que les converteix en figures clau dins de qualsevol organització.

Les seves funcions són molt diverses. Moltes d'aquestes persones es dediquen al disseny i el desenvolupament de projectes tècnics, com ara instal·lacions elèctriques, sistemes de climatització, xarxes de distribució de gas, instal·lacions petrolíferes, aparells elevadors, sistemes de protecció contra incendis o infraestructures de telecomunicacions. També participen en la direcció i execució d'obres, i garanteixen que els projectes es desenvolupin amb seguretat, qualitat i compliment la normativa vigent. Una altra àrea de gran importància és la producció industrial. En aquest àmbit, els equips professionals d'enginyeria treballen per millorar els processos de fabricació, incrementar la productivitat, reduir costos i minimitzar l'impacte ambiental. Gràcies a la seva intervenció, les empreses poden fabricar més i millor, consumint menys recursos i generant menys residus.

La sostenibilitat i la transició energètica són també camps on l'enginyeria industrial té un paper fonamental. Els seus professionals participen en projectes d'eficiència energètica, energies renovables, autoconsum fotovoltaic, mobilitat sostenible i descarbonització de processos industrials. El

seu coneixement és imprescindible per ajudar les empreses i les administracions a afrontar els reptes energètics i ambientals del present i del futur. Els perfils professionals de l'enginyeria de l'àmbit industrial també desenvolupen tasques de manteniment, seguretat industrial i prevenció de riscos laborals. Vetllen pel correcte funcionament de les instal·lacions i equips, garanteixen el compliment de les normatives de seguretat i contribueixen a crear entorns de treball més segurs per a les persones.

Pel que fa als sectors on treballen, la seva presència és extraordinàriament àmplia. Els podem trobar en empreses manufactureres, indústries alimentàries, químiques, farmacèutiques, energètiques, metal·lúrgiques, automobilístiques o tecnològiques. També treballen en consultories d'enginyeria, despatxos professionals, empreses constructors, administracions públiques, empreses de serveis, centres de recerca i universitats. Molts professionals exerceixen la professió de manera lliure, desenvolupant projectes per a empreses, particulars i administracions. En aquests casos, elaboren informes tècnics, certificacions, legalitzacions d'instal·lacions, peritajes, direccions d'obra i assessorament especialitzat en nombrosos àmbits de l'activitat econòmica. És l'exercici lliure de la professió i si mai necessiteu un permís per a una nova activitat, una legalització d'un equip o màquina, un certificat de compliment normatiu... caldrà que ho demaneu a un professional lliure.

La transformació digital i la irrupció de tecnologies com la intel·ligència artificial, la robotització, l'automatització o la indústria 4.0 han ampliat encara més les oportunitats professionals en l'àmbit de l'enginyeria industrial. La capacitat d'aquests perfils per entendre els processos productius i integrar noves tecnologies els converteix en agents clau de la innovació empresarial. En definitiva, són professionals que aporten valor, coneixement i solucions. La seva feina contribueix a fer possibles infraestructures més segures, empreses més competitives, processos més sostenibles i una societat més avançada. Sovint la tasca passa desapercebuda, però la realitat és que estan o estem presents en molts dels avenços que milloren la nostra qualitat de vida.

Premis Lacetània 2026

de les Arts i la Cultura

Premi
**Revista
Dovella**
per a treballs
de recerca
per a joves

Premi
Plácido
a la producció
cinematogràfica

Premi Beca de Recerca
**Museu del
Barroc
de Catalunya**
a projectes sobre
l'edat moderna
a Catalunya

Premi
**Josep Maria
Aloy**
de Narrativa jove

Premi
Regió7
de Comunicació

Premi
Litel
de Música

Premi
**Magí
Canyelles**
per a estudis sobre
la Catalunya Central

Premi
**Berenguer
de Montagut**
per a estudis sobre
la Seu de Manresa

Premi
El Galliner
de textos teatrals

Premi
**Consell
Comarcal
del Bages**
a la cultura popular
i tradicional

Premi
**Maria Matilde
Almendros**
al teatre amateur

Premi
**Projecció
artística**
art mural

Premi
Empremta
a una iniciativa
personal o
col·lectiva

Els convoquen: Ajuntament de Manresa, Amics de la Seu, Centre d'Estudis del Bages, Cercle Artístic de Manresa, Cineclub Manresa, Consell Comarcal del Bages, El Galliner, Lítel.cat, Manresana d'Actius Turístics Museus i Fires i Museu de Manresa-Museu del Barroc de Catalunya, Òmnium Bages-Moianès, Ràdio Manresa i Regió7.

Hi col·laboren: Cots i Claret, FUB-UManresa, Parcir Edicions Selectes, Zenobita edicions i Regió7.

Ho coordina: **ÒMNIMUM**
LLENGUA CULTURA PAÍS
BAGES-MOIANÈS

TERMINI DE LA PRESENTACIÓ DE TREBALLS: 16 d'octubre de 2026.

Espais naturals

Ignasi Cebrian

Un tros de fageda a la Garrotxa

Un 32% de la superfície de Catalunya són espais naturals, una extensa xarxa d'espais protegits. El 31 de desembre de 2024 constaven 184 espais PEIN, amb 1.027.939 hectàrees terrestres i 85.637 hectàrees marines, i la Xarxa Natura 2000 tenia 118 espais, amb 1.119.847 hectàrees. Tot plegat una de cada tres hectàrees té alguna figura de protecció. Però, la pregunta clau és, en quin estat es troben aquest espais? Ens preocupem prou d'aquest gran *jardí*?

La normativa, europea, estatal i catalana resumeix en tres criteris com ha de ser la correcta gestió dels espais naturals. El primer criteri és una aprovació legal. Declaració com a parc/ENPE, inclusió PEIN, a la Xarxa Natura 2000, com a zones especials de protecció... El segon, el desplegament de la gestió, l'existència d'òrgan gestor, equip tècnic, pressupost, programes anuals d'ús i gestió, plans sectorials, vigilància i actuacions. I, finalment, cal el que podríem anomenar eficàcia ecològica, la capacitat real de reduir pressions i millorar hàbitats/espècies.

Tenint present aquest criteris podem dir que, en termes de designació legal d'espais –primer criteri–, Catalunya ha fet una part molt important dels deures: ha delimitat espais i

els ha incorporat al PEIN (Pla d'Espais d'Interès Natural). Pel que fa al segon criteri, la Generalitat defineix els plans de protecció del medi natural i del paisatge (PRUG) com l'instrument de protecció, ordenació i gestió dels espais naturals protegits: han de fixar objectius, regular usos del sòl, aprofitaments, ús públic, zonificació, connectivitat i mesures de conservació. Però és sabut que més del 80% dels espais naturals de protecció especial no tenen PRUG, tot i que són eines bàsiques per passar de la protecció legal a la gestió efectiva, és a dir tenir una bona eficàcia ecològica –el tercer criteri–: menys pressions i millores ecològiques. L'objectiu legal no és només «tenir espais protegits», sinó mantenir o restaurar l'estat favorable de conservació. I aquí els indicadors són preocupants. Estem perdent biodiversitat

Com a conclusió, res de nou, Catalunya compleix força bé la fase de declaració i delimitació dels espais naturals i disposa d'alguns instruments generals de gestió. Però no es dona l'acompliment material de la llei, perquè molts espais no tenen una planificació operativa prou desplegada, la gestió activa és insuficient, falten recursos humans i econòmics, i els indicadors de biodiversitat continuen mostrant regressió. Hi ha xarxa legal, però no sempre hi ha prou xarxa funcional.

L'anticlinal d'Oliana i la costa Bonica

Josep Girabal Guitart / Josep M. Mata-Perelló (Geoparc Mundial Unesco de la Catalunya Central)

Es tracta d'un indret realment excepcional, situat entre les comarques de l'Alt Urgell i el Solsonès, dintre del Parc Geològic i Miner dels Contraforts del Pirineu. Parlem de l'anticlinal d'Oliana, un dels indrets més espectaculars del parc. Aquest important accident tectònic, se situa fonamentalment dintre dels termes de Peramola i d'Oliana, de la comarca de l'Alt Urgell. Tot i això, també s'estén pel terme d'Odèn, de la comarca del Solsonès, ja que el llogaret de la Vall dan, situat al bell mig d'aquest anticlinal, a poca distància d'Oliana, hi pertany, com també el llogaret de la Móra Comdal. Geològicament, és un lloc excepcional, ja que es troba entre dues de les tres unitats geològiques que constitueixen el sòl i el subsòl del nostre país, al contacte entre la Depressió Geològica de l'Ebre –o Conca Geològica de l'Ebre– i el Pirineu. De fet, es troba a la primera unitat geològica, però dintre del que sovint s'anomena Avant País Plegat, la zona de la depressió, plegada per l'empenta pirinenca. El que ha fet aquesta empenta és comprimir, fins a cert punt, els materials de la depressió, aixecant un plec, un anticlinal. De fet, així s'ha format aquesta estructura, donant lloc a un dels plecs més espectaculars del parc i també del conjunt de tot Catalunya.

L'espectacularitat queda arrodonida, si considerem que al nucli de l'anticlinal hi afloren un conjunt d'estats de vistosos colors blau-grisencs, les denominades margues d'Igualada o margues de Bagà. Són uns nivells d'origen marí, d'aquí el seu color característic. Aquests materials són de l'Eocè i tenen uns 50 milions d'anys d'antiguitat.

Però aquesta espectacularitat creix com a conseqüència dels vistosos xaragalls desenvolupats sobre aquests materials tous. Aquests xaragalls han conduït a la formació d'unes vistoses barrancades. No és gens estrany que aquest conjunt sigui conegut molt sovint amb el sobrenom de la *costa bonica*, ja que és difícil trobar indrets tan espectaculars. Per altra banda, tot aquest conjunt, cap al Nord, es troba per sota de la serra de les Canals, que ja vam tractar en un altre article.

Nom del paratge: Anticlinal d'Oliana; tot i que alguns des seus sectors reben el sobrenom de costa Bonica. **Situació:** Aquest lloc es situa a cavall de tres municipis, de dues comarques. Dintre de l'Alt Urgell, s'estén pels municipis d'Oliana i de Peramola; tot i que els indrets més septentrionals de Bassella també formen part de l'anticlinal. També s'estén pel Solsonès, concretament pel terme d'Odèn, pels llogarets de la Vall dan i de la Móra Comdal. Precisament, els indrets més espectaculars es troben prop de la Vall dan. Tot i ser de dues comarques diferents, aquest indret es troba totalment dintre del Parc Geològic i Miner dels Contraforts del Pirineu. **Situació geològica:** Tot i ser dintre de la Depressió Geològica de l'Ebre (o Conca Geològica de l'Ebre), es situa al contacte amb el Sistema Pirinenc, al denominat Pirineu Meridional. **Procedència dels nom:** El nom de l'anticlinal fa referència a la localitat de l'Alt Urgell que es troba al seu costat. El sobrenom de *costa bonica* fa referència a l'espectacularitat dels seus materials, d'un color gris-blavós; i també dels espectaculars aixaragallaments desenvolupats, que han conduït a la formació d'uns barrancs profunds. **Materials geològics:** Els materials geològics que formen aquests afloraments són unes margues (o calcutites), unes roques compostes d'argila i de carbonats calcaris. Aquestes roques tenen un clar origen marí i els colors gris-blavosos, així ho indiquen. Pertanyen a l'Eocè i tenen una edat aproximada d'uns 50 milions d'antiguitat. **Edat de formació:** Aquesta estructura es va formar fa uns 35-45 milions d'anys. **Curiositats:** Entre aquests materials es troba una abundant fauna paleontològica, especialment de gasteròpodes i d'erizons. Tot i així, cal recordar que no es poden recol·lectar fòssils. En tot cas, es poden fotografiar.

Lluïsa Rodríguez

Houston

«M'he trobat molt acollida i m'han donat molt suport a l'escola. Petits detalls del dia a dia que et fan sentir bé»

Em dic Lluïsa Rodríguez Lázaro i tinc 52 anys. Vaig estudiar Enginyeria Geològica i he treballat com a enginyera, fent estudis de terreny per a obra civil. Acabant la carrera vaig conèixer l'ONG Enginyeria Sense Fronteres (ESF), que em va donar l'oportunitat de conèixer la realitat d'altres països. Vaig col·laborar com a voluntària, vaig formar part de la junta directiva i vaig treballar en projectes d'abastament d'aigua a El Salvador, Etiòpia, Gàmbia i Moçambic. Després de néixer la meua filla, vaig fer un canvi laboral per entrar en el món de la docència. Des d'aleshores he treballat com a professora de Matemàtiques a Secundària. Durant els primers anys de docència, vaig conèixer a través d'una amiga el programa de Profesorado visitante, del Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports, que ofereix la possibilitat de treballar com a professora als Estats Units, Canadà, Alemanya i Xina. La seva experiència em va motivar, uns anys després, a presentar-me i provar sort. Amb la meua filla ja gran i l'experiència d'uns quants anys com a docent a Catalunya, em va semblar un bon moment per recuperar el meu esperit aventurer.

Aquest curs passat he estat a Houston, treballant a la Jones Middle School del districte escolar d'Aldine, com a professora de Ciències Naturals de sisè grau. El canvi ha estat considerable, tant a nivell laboral com a nivell social. Només puc parlar de la meua experiència, limitada a una escola en un Estat. Una experiència molt concreta, no voldria generalitzar. Hi vaig arribar el mes de juliol, a quinze dies de començar a treballar. Allà el curs escolar comença a l'agost i acaba el mes de maig. Calor, molta calor. Humitat... Houston és una ciutat molt gran i molt extensa, cap muntanya, cap referència, només els gratacels del downtown. El vehicle és imprescindible. I la *rebequeta* també, perquè vagis on vagis l'aire condicionat funciona a tot drap. Al principi et sembla que estàs dins una de les pel·lícules americanes que has vist a la tele: el bus escolar, el camionet de correus, les *pick up*, els cowboys amb les seves botes i barrets, les grans autopistes, els policies superarmats... A l'escola: detector de metalls, *cheer leaders*, la cafeteria, policia als passadissos. Un escenari diferent, però alumnat molt semblant i professorat amb les mateixes preocupacions. Globalització!

La meua vida a Houston ha estat molt centrada en la feina.

La Lluïsa a la Jones Middle School

Inevitablement he hagut de dedicar molt temps a conèixer el sistema i adaptar-me a les metodologies, i a preparar materials. En general la gent treballa molt, les jornades laborals són llargues i també ho són els horaris dels comerços. Supermercats oberts des de les sis del matí a les onze de la nit els set dies de la setmana, negocis que només abaixen persianes per Nadal i Thanks giving... Consum, consum i consum... Però, malgrat que pot semblar que la gent és molt individualista, m'he trobat molt acollida i m'han donat molt suport a l'escola. Sempre amb actitud positiva i encoratjant per millorar. Petits detalls del dia a dia que transmeten benestar i et fan sentir bé: *"Have a nice day"* és una de les frases més repetides, juntament amb un somriure. *"Got you"* t'estan escoltant; *"Appreciate it"* mostra d'agraïment. *"Yes ma'am"*, afirmació respectuosa que m'ha costat d'acceptar, però que forma part de la seva manera de ser. Però també he tingut temps de gaudir dels parcs de Houston, els museus i la música. Hi ha força activitats per fer a l'aire lliure: concerts i música en viu d'accés lliure, visitar pobles petits i curiosos dels voltants o les platges de l'illa de Galvestone. Encara em queda molt més per conèixer i visitar. La meua intenció és continuar-hi un any més, potser dos, però definitivament tornaré a Catalunya. Per a mi és una experiència temporal. A la meua edat, voldria gaudir de la qualitat de vida del nostre país i de la família.

Lluïsa Rodríguez Lázaro treballa com a docent a Houston, Texas (EUA)

CLAUDINA RELAT GOBERNA

Jordi Sardans
Fotos: Joan Closas

Arquitecta titulada per l'ETSAB (UPC), on va cursar el Màster Universitari en Urbanisme.

Fins al passat 17 de juny va ser la primera presidenta del Col·legi d'Arquitectes de les Comarques Centrals de Catalunya i abans hi havia estat quatre anys com a tesorera.

Va ser regidora del Centre Històric de l'Ajuntament de Manresa entre 2019 i 2022.

Va estudiar a l'Escola d'Arquitectura Rennie Mackintosh-Glasgow School of Art.

Durant vuit mesos va treballar a SeARCH architects que lidera Bjarne Mastenbroek a Amsterdam. Des del 2008 dirigeix el seu estudi a Manresa, centrat en una arquitectura minimalista, innovadora, compromesa amb l'entorn.

Quines diferències formatives has trobat entre Barcelona, Escòcia i Holanda?

A Barcelona va ser dur perquè érem molts alumnes en l'època del boom de la construcció. Va ser una etapa de supervivència. Ens llançaven reptes com fer una casa unifamiliar sense saber-ne i n'aprenies pel camí. La complicació venia quan no enteníem què ens demanaven. A construcció sempre havia tret excel·lents. Estava clar que hi havia la fase *selectiva*: érem molts i havíem d'acabar pocs. A Escòcia baixaven el ritme i prioritzaven el

valor de les persones, feien un seguiment i ensenyaven com calia parlar perquè els arguments s'havien de defensar oralment. A Holanda, manava la tecnificació. Vaig portar el currículum i vaig trobar feina per aprendre una altra manera de construir. Feien una arquitectura molt lleugera, industrial i més eficient.

Quina valoració fas dels premis en arquitectura?

Depenen sobretot del que es premii i del jurat. Últimament hem sabut reenfocar-los cap a la sostenibilitat, la bioconstrucció, els materials de proxi-

mitat i l'arquitectura per concurs, que ha de cercar l'excel·lència. Hem sabut adaptar els premis al moment que toca.

Tesorera i presidenta

Com va ser l'experiència de tesorera del col·legi d'arquitectes de les comarques centrals?

Va ser un repte, en ser la primera. Vam separar-nos de Barcelona per ajuntar les delegacions d'Osona, del Bages-Berguedà i l'Anoia. Em va tocar ajuntar les tresorereries de les delegacions amb un pressupost de demarcació. Ja tenien una trentena d'anys d'activitat, però amb la nova demarcació vam prospe-

«El Centre Històric és un nom per fer política. Hem de referir-nos al Barri Antic perquè la identitat dels seus habitants la dona el barri»

rar molt. Sempre vam tancar pressupostos en positiu, fins i tot als anys de pandèmia, i ens vam adaptar a la nova situació per la baixada del nombre de visats. Teníem un bon equip tècnic.

Quina valoració fas dels quatre anys com a presidenta de la demarcació?

Han estat molt intensos. A la junta hi havia l'osonenc Miquel Sitjà, anterior president, i els antics delegats, tots homes. Va ser un repte perquè molts treballadors no hi estaven avesats, per la marxa que hi vaig posar i de liderar en femení. Inicialment va ser una dificultat. Vam renovar les instal·lacions i

el mobiliari de les oficines. Vam planificar l'obra de reforma per ampliar el conveni, que ara cal gestionar per fer l'inici d'obres. Vam lluitar contra la burocràcia que ens fa perdre energies i vaig aprofitar els avantatges de la Intel·ligència Artificial. Vam potenciar la bioconstrucció. Un repte interessant va ser superar l'alternança de governança d'una presidència bicèfala, entre Vic i Manresa. D'entrada no ho veia gaire correcte perquè Berguedà i Anoia quedaven fora de l'equació. Vam acordar per unanimitat posar al davant qui més valgués. Dels 200 representants a l'assemblea, a la demarcació en tenim 16.

Ens cal un equilibri territorial. El nou president és l'osonenc Manel Alcubierre, fruit de l'alternança Vic-Manresa.

Què va passar perquè la seu principal passés de Manresa a Vic?

No ha passat absolutament res. La demarcació és bicèfala perquè tenim dos edificis, dues seus principals: la de Vic que és de propietat i la de Manresa –Casa Lluvià– que és propietat de l'Ajuntament. Hi fem inversions, com una rehabilitació de 400.000 euros, que havia d'encaixar amb l'Ajuntament, amb qui tenim un conveni de lloguer. A la carta de governança que-

da clar que vam acordar mantenir les dues seus com a punt fundacional de la demarcació, perquè són petites en relació a la resta. Tots els arquitectes col·legiats hi estem a favor.

Estudi propi

Com ho vas fer per muntar un estudi propi d'arquitectura?

No volia muntar despatx perquè vaig guanyar unes oposicions a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, però la plaça va quedar sense partida pressupostària. Com que vaig rebre encàrrecs a través del boca orella, vaig renunciar-hi per tirar endavant en el món privat. Paral·lelament, ajudava Lluís Cantallops a tancar el despatx. Feia més hores que un rellotge.

Quina ha estat la influència de Cantallops?

Lluís Cantallops Valeri és, en part, el pare de l'urbanisme català. Em va ajudar molt a aprendre l'ofici. Vaig estar-hi quatre anys, fins que es va jubilar. Vaig estar-hi molt a gust. Vaig aprendre a pensar els projectes de com construir: dibuixava pensant en qui ho hauria de construir. És exactament la base de la meua arquitectura: tot el que dissenyem té sentit. Som de pocs elements, que han d'estar on toca i controlats, ja que tota línia expressa alguna cosa. I la bellesa està en com es troben els centímetres. Quan tot quadra, *chapeau!* Anys abans, David Closes havia passat pel mateix despatx. Hi vam aprendre la importància del control i la materialització de l'arquitectura. El projecte no s'acaba amb la idea, sinó que es completa en la construcció. Closes té unes geometries més en la línia que Enric Miralles i Carme Pinós van obrir. Destaca per la seva capacitat de convertir en realitat i funcionalitat allò que es proposa.

Professionalment, la teua arquitectura lliga amb la de David Closes?

Els estils són molt diferents, però l'exactitud amb el que manen els plànols que hem projectat, la compartim i potser és marca Lluís Cantallops: molt racional i cartesià. Si un arquitecte no s'explica bé, els industrials de l'obra no saben què han de fer. La seva feina és fixar-se en el plànol per saber

M'agrada tenir control visual i la netedat de l'espai per identificar i situar la persona per tal de baixar les revolucions

interpretar correctament el morter, la doble paret, el *pladur* o placa de guix laminat. Treballar bé ajuda a controlar l'obra i el pressupost.

Quin és el teu equip de professionals. Quants sou i en quines especialitats?

Amb Laura Carrera vam col·laborar durant nou anys fins que es va independitzar, com tants altres. Ara treballa amb Isabella Pedrals, Laia Martínez i Paula Sánchez. Som un bon equip d'arquitectes que sabem fer de tot, internament, des del planejament urbanístic a l'interiorisme, tot tipus d'arquitectura i alguns equipaments.

El paper de les dones arquitectes ja és equiparable al dels homes?

No. Les capacitats hi són totes, però en l'àmbit social és una altra història.

Com definiries l'arquitectura de les emocions, del tacte i de les sensacions?

Es tracta d'una investigació personal no tant formal sinó de l'experiència a partir de l'obra feta. La manipulació de les emocions de l'ésser humà quan entra als meus espais. En el cas de l'habitatge busco la relaxació a través de la disposició de l'arquitectura. En canvi, quan vam fer els restaurants Ramen House, vam buscar tot el contrari. M'agrada la netedat de l'espai per identificar i situar la persona en el lloc per abaixar les revolucions. Tenir control visual de l'espai, per exemple controlar els punts d'accés per sentir-se segur. M'agrada l'arquitectura que neteja les olors i com es viu l'edifici, de dintre a fora, des de l'espai vivencial.

En què consisteix el projecte eco-casas.net?

Durant la crisi del 2010 em van proposar fer uns bungalows. M'interessava l'arquitectura ecològica amb fusta, i amb d'altres socis vam endegar el projecte, però al final se'n van fer pocs. La part de sostenibilitat m'encanta, per això encara mantinc el domini de la pàgina web. El projecte proposa arquitectures ecològiques i eficients sense perdre el valor de les sensacions i emocions.

En quins projectes d'urbanisme treballes actualment?

Fa poc vaig fer la modificació de planejament de Sant Fruitós de Bages, la clau urbanística que regula els xalets, la reordenació dels usos de la Colònia Jorba de Calders, donant valor als usos històrics i defugint d'implantar-ne de nous. Porto deu anys treballant-hi, actualitzant i millorant els 9.000 metres quadrats i els 40 habitatges de principis del segle XX. Ara tenim un projecte per posar-hi ascensors i escales per millorar-ne l'accés. L'estratègia és prescindir de sostre construït i creem nous espais públics identificatius.

Com va anar el projecte d'implantació d'un viver d'empreses a l'Anònima?

Va ser una idea, divertida però inacabada, d'Adam Majó, quan era comissionat pel centre històric manresà, que em va contractar quan havien acabat de fer el conveni. Amb la mateixa gent que després va constituir el FABA vam intentar fer un viver d'empreses, però vam veure que no quallaria. Va ser una primera idea del que es podia fer a l'Anònima.

Paisatge

Quins són les característiques d'una arquitecta especialista en paisatge?

El paisatge per a mi és la sensibilitat que tinc per l'habitatge. Una cosa és l'observació i un altra la construcció, que es manipula i es projecta. També pot donar sensacions, protegeix i parla. Per exemple, RCR Arquitectes quan va fer l'edifici d'Ampans a la Parada va treballar molt el paisatge, sense tenir-lo. Han assolit generar un edifici paisatge que no té façana –llevat del carrer de la Pau– que trobo molt interessant. Més humilment, vaig fer un projecte de paisatge, previ a acabar la carrera, a Sant Iscle, on vaig proposar treure el femer, per tenir una terrassa actual ben disposada i una botiga darrere a la vista. En buidar la volumetria es va generar un espai horitzontal que genera un nou paisatge que s'inclou dins del recorregut de la Séquia. També en la intervenció a Artés d'un camí al costat de l'Escorxador per millorar-ne l'espai. Vam proposar un pas que es fusioni amb el bosquet que gairebé no es vegi, però se'n gaudeixi.

En què fonamentes les rehabilitacions de cases?

Depèn de cada cas i del que necessiti el client. Ara tenim la rehabilitació d'un mur sense armadura i hem de fer la proesa arquitectònica de reforçar-lo sense tenir fonaments adequats. A Navarces tenim el cas d'una altra casa que també hem de reforçar des de la fonamentació. El propi edifici ja et diu el que necessita. Cal equilibrar el que hi ha amb el que s'ha de fer nou.

Quin valor dones a l'interiorisme?

Com que projecto de dintre enfora hi dono molt valor. La gent viu a dins, tot i que l'edifici s'exposa per fora. En un xalet unifamiliar aïllat, la incidència amb la ciutat és molt menor. El punt central ha de ser l'usuari vivencial de l'edifici, és l'arquitectura que m'agrada.

Urbanisme

Quina opinió et mereix l'urbanisme a Manresa?

Hi ha un equip tècnic potent, amb prou autonomia per fer coses, que va donar com a resultat, el 2017, la crea-

ció d'un POUM, que proposa entre altres, que la Séquia baixi cap a la ciutat i generi parc, amb noves illes d'habitatges que cal desenvolupar, però van quedar debats al tinter, com el futur ferroviari, repensar potser la densitat baixa del Passeig que fa que costi rendibilitzar les inversions. Amb les modificacions de planejament s'aniran resolent els temes més candents. No soc partidària que cada nou govern municipal faci un POUM perquè al final no desenvoluparem res.

Té sentit el soterrament dels FGC fins a la plaça Espanya?

El soterrament és molt important i necessari urbanísticament. Quan ets a Manresa Alta ho veus clar. De cop, observem que de la carretera de Santpedor al centre de la ciutat no és tan lluny. Ara hi ha una fissura urbana, i si es soterra hi guanyaríem molt. Amb el nou creixement universitari de Manresa, la gran avinguda acaba a la Font del Gat, en un coll d'ampolla per arribar al Passeig. Pel que fa a la ubicació de l'estació crec que l'important és tirar endavant. Hi ha un tema nou que en matèria ferroviària s'ha de valorar: tenim dues línies a Manresa de trens (Renfe i FGC). L'AVE Madrid té un *by-pass* que en no passar per dins estalvia temps. Últimament s'està plantejant fer el mateix a Barcelona, que té el coll d'ampolla entre la muntanya i el mar, així que es vol fer un *by-pass* que diuen que tindrà estació a Martorell. La pregunta és: com connectem Manresa amb aquest *by-pass*? La reflexió que toca fer és què vol ser Manresa quan sigui gran en matèria de trens? Calen estudis tècnics per trobar la solució pertinent. Ara no em puc posicionar.

Com veus les obres del carrer Guimerà i la plaça Neus Català?

L'arquitectura té molta exposició pública. Es critica que s'hagi posat asfalt a la plaça Neus Català, però pel que fa al carrer Guimerà la peça ceràmica vermella del terra anirà bé per refrescar-nos a l'estiu perquè reten l'aigua i quan s'evapora ajuda a baixar la temperatura. Més encara amb els arbres al centre del vial que fan ombra i retenen aigua. Fa quatre anys altres arquitectes van començar a aplicar criteris de

sostenibilitat. Tècnicament, és un fenomen relacionat amb la capacitat higroscòpica dels materials. Quan estan humits, absorbeixen i retenen aigua. Amb l'escalfor del sol, l'aigua s'evapora consumint energia. Aquesta pèrdua fa que la temperatura del material disminueixi, generant un efecte natural de refredament.

Com, quan i per què vas decidir entrar a la política?

Em va trucar Valentí Junyent perquè volia saber la meua opinió de la ciutat, que vèiem de manera semblant. Em considero socialdemòcrata. Ens vam entendre tot tenint molt clar que no volia viure de la política. Com a regidora vaig aportar al grup municipal una visió tècnica i he de dir que m'hi vaig sentir molt a gust. Al cap de tres anys em van proposar la presidència del Col·legi d'Arquitectes que vaig acceptar.

Com definirieu el Centre Històric de Manresa?

D'entrada és molt complex. El Centre Històric de Manresa és un nom polític per fer política, ja que en si mateix no és res. Hem de referir-nos al Barri Antic, Escodines o Vic-Remei, perquè la identitat dels seus habitants la dona el barri. Dit això, com a regidora vaig gaudir-ne i vaig poder copsar el teixit social, parlant amb els comerciants i associacions de veïns. Escodines, l'Anònima o el Born són tan diferents que cadascú necessita la seva recepta. Voler unificar-ho és no entendre-ho.

Té solució la seva degradació històrica?

Sí, a llarg termini. Ha passat per una profunda crisi del comerç, que té molt a prop la competència del Passeig-Guimerà. L'any 2001 amb el PIR-NA es van rehabilitar carrers i s'hi va invertir. Ara amb el Pla de Barris, s'injectaran diners, però caldrà ser estratègia per millorar petites àrees que vagin sumant i avançant. Amb buits com l'Anònima o els Quatre Cantons, que requereixen receptes individuals dins del Pla Integral. S'ha d'apuntalar allò que funciona, com la restauració als voltants de la plaça Major. El que no es pot fer és deixar d'invertir-hi.

Quina valoració fas de la Manresa actual?

Crec que està més bé del que opinen els manresans sobre una ciutat lletja, mentre que molts visitants la troben maca. Ens falta una dosi d'optimisme. És el pitjor pla de màrqueting que ens podem tirar a la cara. Mentre Vic i Girona no esmenten el que està malament, a Manresa ho fem a l'inrevés i no expliquem les coses positives.

Quin seria per tu el model de ciutat que caldria realitzar?

Primer de tot, hauríem de saber quin model de ciutat volem, no inventar eslògans i visualitzar quina ciutat volem ser, sobretot dins de Catalunya. Manresa està molt ben situada, però encara no sap quin paper vol tenir. Ens cal un projecte per generar riquesa i saber quina capitalitat volem tenir.

Com ho veus, que la ciutat hagi augmentat 20.000 habitants en poc temps?

Com en altres ciutats, vint anys enrere hi havia planificacions de creixement poblacional i d'activitat econòmica que hem aconseguit, però no hem sabut desenvolupar el creixement urbanístic previst, amb sectors que ja estan consolidats. El planejament de Catalunya preveia que amb el creixement hi hauria nous habitatges, equipaments sanitaris, educatius, i en no fer-se, hem saturat els existents. De manera que no tenim el model de ciutat europea que esperàvem. En desenvolupament urbanístic, estem en una situació difícil i la gent està crispada. Les ciutats se'ns col·lapsen. Per què no hem fet l'habitatge, que és la gran emergència que tenim ara? Doncs, perquè l'Estat té els diners, la Generalitat les competències i els ajuntaments la capacitat de gestió del

sòl. El problema és que aquestes tres institucions no saben treballar juntes. Si no som capaços de resoldre-ho és un caldo de cultiu per a les polítiques extremes. Entenc que sense perdre les competències municipals, les altres institucions han de cedir els diners de manera més directa a les ciutats.

Quins són els teus reptes de futur?

Tirar endavant en l'àmbit professional. Als 42 anys tinc un despatx que funciona, una carpeta de clients molt bona, m'agrada molt la professió que exerceixo i tinc una família i una filla de catorze anys que també necessita la seva mare. Vull tenir més temps per a la família i tirar endavant el meu despatx. El prestigi és una de les coses més difícils de guanyar i més fàcils de perdre. Per això prefereixo continuar treballant, amb la sort de tenir cada vegada més projectes i reptes professionals al davant.

el perfil

Claudina Relat Goberna va néixer a Manresa el 20 de juliol de 1983, a la clínica de Sant Josep. De pares manresans, nascuts a la Pujada Roja. La mare, Josefina, infermera, d'ofici llevadora, és també professora universitària, diplomada en Ciències Polítiques i Sociologia i doctora en Filosofia. El pare, Salvador, és enginyer tècnic i superior d'organització industrial, jubilat i professor d'USénior. De ben petita la van portar a l'Espill. Va fer de P-4 fins a vuitè d'EGB al Francesc Barjau. Després va passar a l'institut Lluís de Peguera, on va fer l'ESO i el Batxillerat Tecnològic. Va ser membre voluntària del Galliner i monitorea de l'Esplai La Font. Va participar en les olimpíades d'enginyeria, però li agradava dibuixar i finalment es va imposar la part creativa i es va decidir per l'arquitectura. Va estudiar a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB), de la UPC. Des dels setze anys combina els estudis amb el treball. Abans d'acabar la carrera opta per fer un Erasmus a l'Escola d'Arquitectura Rennie Mackintosh Glasgow School of Art, d'Escòcia. Va veure la biblioteca de Mackintosh, «que poc anys després es va cremar i era una preciositat d'edifici. Com l'escola d'art, que una part també es va incendiar». L'arquitecte holandès Bjarne Mastenbroek li va proposar treballar al seu despatx SeARCH Architects, a Amsterdam, on es va estar vuit mesos. Allà van fer un equip d'arquitectes amb Meritxell Cruz, de Granollers, que conjuntament amb Carolina Caravaca, compartiran pis a Barcelona. Tot seguit va fer el projecte final de carrera a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, l'any 2008.

Arquitecta i urbanista, després de treballar en quinze des-

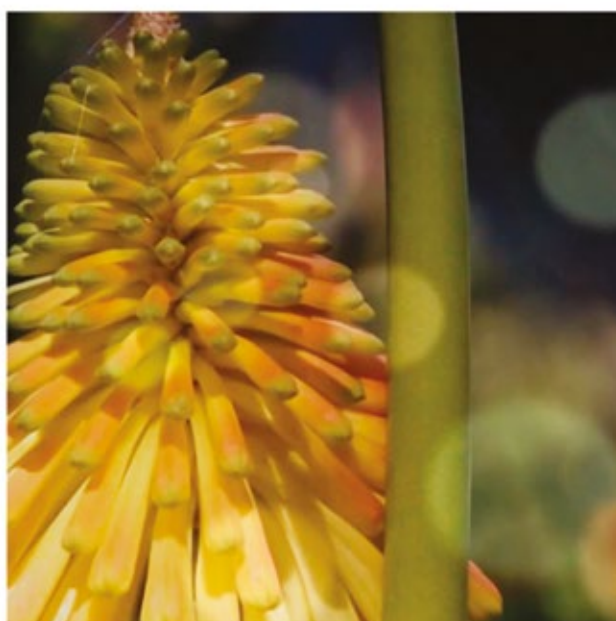
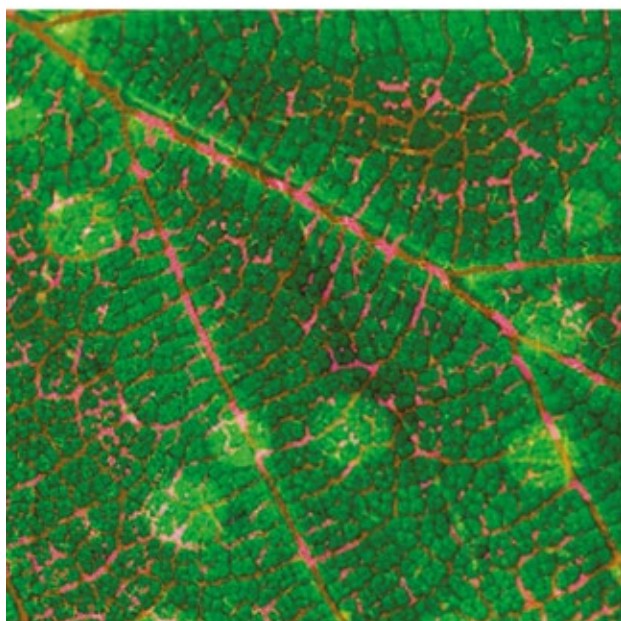
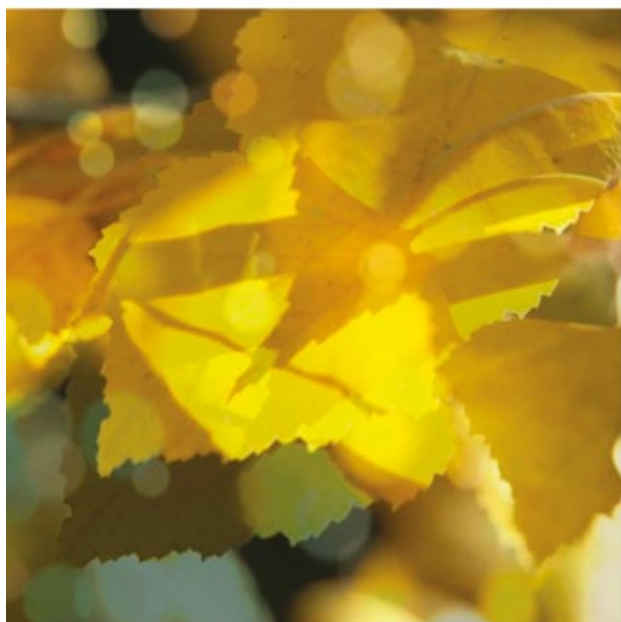

patxos d'arquitectura diferents, per aprendre, des del 2008 lidera el seu propi estudi d'arquitectura. Està casada amb l'enginyer de mines Marc Carmona, amb qui tenen una filla, Mariona. La trajectòria professional del seu estudi ha estat valorada del 2024 al 2026 per la Guia d'Estudis de Proarquitectura, una publicació de referència que recull una selecció reduïda d'estudis d'arquitectura de tot l'Estat. Ha publicat projectes en revistes especialitzades: *Prointeriores*, *ROOM Diseño*, *Detalles de Arquitectura* i *Exágono*, en els àmbits de l'habitatge, la rehabilitació i la sostenibilitat. També ha publicat articles i tribunes d'opinió en mitjans com *La Vanguardia* i *El Periódico*, i en mitjans professionals del sector. Actualment prepara la tesi doctoral amb els tutors Joaquim Sabater i Estanislau Roca, arquitectes i urbanistes. Va ser regidora del Centre Històric de l'Ajuntament de Manresa de 2019 a 2022. Tresorera del col·legi d'arquitectes de la demarcació de la Catalunya central des del l'any 2018 al 2022, ha estat presidenta de la demarcació fins al 17 de juny del 2026.

cultura

quadern obert

Josep Morral

Gotes de llum

Detalls de l'obra de vídeo art
Imatges i muntatge: Josep Morral

Música: Manel Camp

Vídeo en color HD 16x9. Durada: 4 minuts

Accés a l'obra completa

Empar Moliner-Joan Soler, una passió compartida a l'entorn del món del vi

Jordi Estrada
Fotos: Ramon Fontdevila

Tant l'escriptora Empar Moliner com l'enòleg Joan Soler són dues persones expertes i apassionades per la cultura del vi, bé sigui com a assessors en l'elaboració (Soler) o com a divulgadors i comentaristes (Moliner).

Moliner: Al Bages s'estan recuperant unes varietats que fan dels vins d'aquesta comarca uns dels més singulars del món. Soler: La font d'inspiració més gran que té aquesta terra és el seu passat, amb tot de varietats, sabors i perfils arrelats a la seva història. Quan veus que hi ha marques de nova creació que s'han de treure de la barretina quins atributs poden posar-hi, pensant en un determinat mercat, t'adones que nosaltres això ja ho tenim. Només cal remenar una mica i anar al fons del sac. Al segle XIX, al Bages, hi havia 27.000 hectàrees de vinya, amb totes aquestes varietats de raïm que ara anem recuperant, perquè qui vingui darrere nostre pugui tornar a viure de cultivar la terra, tot mantenint un sentiment de pertinença a un territori i una cultura.

Moliner: Estimar és conèixer. Si no coneixes, no estimes. El picapoll, el mandó i el sumoll són varietats d'aquesta terra, que ja hi eren molt temps abans que nosaltres. Per sort, gràcies a tu i altra gent com tu, hi estan tornant a ser. El que cal és que tothom se les senti seves, les conegui, les compregui, les estimi, tal com passa en altres regions, no tan complicades com la nostra, perquè a Catalunya tenim moltes varietats. Tu vas a altres regions i, joves i vells, tots coneixen aquell vi. No volen saber res de cap altre. L'estimen, és seu aquell sabor. Nosaltres hem d'aconseguir sentir com a nostres el sabor del picapoll i el mandó.

Soler: Antigament a les cases sempre hi havia un porró a la taula...

Moliner: Ara el vi dels migdies del dia a dia l'hem perdut. La gent, per dinar, s'emporta el *tàper*. Entre setmana no bevem vi. Busquem altres moments de consum de vi: quan ens trobem amb els amics i el cap de setmana. Bevem menys, però millor. Els joves, a tot el món, costa que beguin vi. També ens costa que mengin fricandó.

Soler: El consum canvia i el vi també. El consum del vi va canviant d'acord amb els canvis d'hàbits de la societat. Ara reservem el vi per a situacions o dies especials. El porró a la taula formava part del consum de calories que ingeria una persona per sobreviure. Per això el vi de tota la vida ha estat considerat un aliment. Encara avui dia, legalment, és un aliment. Per això es poden organitzar tastos i publicitar-los... A l'edat mitjana, a Barcelona, es consumia un litre per persona i dia. En la societat actual el vi, més que cap altra beguda, ens fa mantenir oberts els sentits, fa que parem atenció en allò que fem, és un moment de gaudi... I el que hem de fer és no fer-ho massa complicat. Un dia en prems un i un altre dia un altre, i així et vas formant un criteri. El vi és molt simple: t'agrada o no t'agrada. Això que algú olora un vi i sap dir de quina anyada és, és majoritàriament fals. La màxima aspiració que tenim els del món del vi és equivocar-nos amb criteri.

Moliner: Té gràcia això que dius, i és molt cert que el criteri te'l vas formant a mesura que vas tastant vins. Quan algú diu: «Jo no hi entenc, de vi!», jo dic: «I jo tampoc». Tampoc no entens de guionistes, però bé prou que saps dir si una pel·lícula t'ha agradat o has trobat el final horrorós. No tens problemes a l'hora d'opinar perquè n'has vist unes quantes. No cal ser futbolista o entrenador per opinar de futbol. No passa res perquè un vi t'agradi o et deixi d'agradar. I d'altra banda, un dia et pot venir més de gust un vi i un altre dia un altre. Tot el vi que et donin estarà ben fet. Tothom fa el vi segons el seu criteri i tu has de triar.

Soler: Una persona molt vinculada al negoci del vi deia que si vols conèixer la realitat d'una zona has de comprar vins econòmics. En aquests vins, deia, és on hi ha la veritat d'aquell indret, perquè expressa la falta de maduració o el resultat d'una barreja, que mostra, però, una tendència... I a mesura que vas pujant de gamma vas trobant l'ego del propietari. La veritat es troba en la tina de milers de litres de la cooperativa. A partir d'aquí, cada celler va construint el seu vi, procurant mantenir la identitat de cada lloc. Els vins del Bages estan tenint una trajectòria ascendent. L'altra

cosa és que aquest món és lent, perquè es viu molt de tòpic, de recomanació. Per fer-te un lloc de vegades necessites una generació. El temps, en el vi, es compta per generacions. Tant pel canvi d'hàbit com per fer-te una marca. El negoci del vi no és difícil: ho passes malament els primers 200 anys. Què vol dir això? Que el recorregut és lent.

Moliner: I tot són cicles. En un temps tot el món plantava cabernet. Ara som en el cicle d'apreciar les varietats autòctones. És com entrar en una llibreria i trobar-hi Shakespeare, però no Josep Pla. Tu pots fer una llibreria només d'autors catalans, però el llibreter intel·ligent tindrà tots els bons. Tindrà Shakespeare, Goethe i Rodoreda. A tot el món ara la tendència és reduir el grau, per primer cop es beu més vi blanc que negre i, casualitats de la vida, els vins recuperats del pla de Bages ara són la moda mundial. Tot el món vol aquests vins que abans no volia, perquè eren lleugers, no tenien color, no semblava que fossin prou madurs.

Soler: Quan vam tornar a plantar vinya al Bages la gent era escèptica, perquè aquesta terra havia perdut la

LLIBRERIA
PAPERERIA

des de 1906

C/ Born 24
08241 Manresa
Tel. 93 872 41 30

rubiralta24@hotmail.com
www.llibreriarubiralta.com

@llibreria_rubiralta

EDICIONS
LLIBRES PARCIR

Àngel Guimerà, 74
08241 Manresa

Tel. 93 873 38 82
www.parcir.com
parcir@parcir.com

memòria. Jo mateix, com a fill del Bages, havia perdut aquesta memòria d'una terra de vinya, i quan anàvem a buscar bolets i vàiem les margeres i les barraques, no fèiem l'associació amb el passat. El que hem aconseguit, en aquesta generació, és tornar a tenir consciència que el Bages havia estat la zona amb més extensió de vinya de tot Catalunya. Però ara només disposem de 500 hectàrees, i això fa que, quan el volum no és gaire gran, el nivell de visualització és més petit i les coses vagin més a poc a poc.

Moliner: La gent que feu vi sou uns artistes i els artistes el que volen és estar envoltats d'artistes. El vi és per a la gent intel·ligent, com el llegir, com el cine. L'art és per a la gent sensible i desperta. I val a dir que les dones sempre han estat presents en el món del vi. Quan antigament els homes anaven a treballar a les fàbriques, eren elles les que cuidaven les vinyes. És veritat que, fa uns anys, una dona sola en una cotelateria feia estrany, però això està canviant, perquè els del vi, com els lectors, tenen moltes ganes de passar-s'ho bé i compartir.

Soler: Ara està molt normalitzat que vagis a un celler i que la directora tècnica sigui una dona. Segur que encara hi ha una part de masclisme estructural, com a tot arreu. Però en els darrers trenta anys, i gràcies a la carrera d'enologia, als cellers s'hi ha incorporat moltes dones. Abans l'enologia l'exercien els químics i els farmacèutics. Amb l'arribada de la formació universitària es dona entrada, de manera molt natural, a les dones, i ningú no se n'estranya.

Sobre el paper del vi en la seva darrera novel·la, *Instruccions per viure sense ella* (Columna Edicions, 2026), Moliner diu: «El personatge protagonista beu vi i l'estima. El personatge que l'acompanya no beu vi i l'altre beu cervesa. Això et marca una mica els tipus de personatges. En la literatura hi ha molts personatges que beuen. N'hi ha que beuen bé i n'hi ha que beuen malament. Falstaff de Shakespeare beu superbé. Els personatges de Marguerite Duras beuen torturats. I en la meua novel·la no tots beuen bé».

lèxic a la manresana

Entrepussar

Jaume Puig

Com expliquem en el llibre *El parlar de Manresa*, una variant del verb *ensopegar* –entrebancar-se– que es fa servir a la nostra ciutat i al Bages és *encepegar*. Però un altre sinònim ben viu a la comarca, al Berguedà i altres punts del país, en el mateix sentit, és *entrepussar* i hem comprovat que molts manresans de diferents franges d'edat el fan servir de manera habitual: «M'he entrepussat amb un tamboret i he caigut».

El nostre diccionari normatiu (DIEC2) no recull pas el mot, com tampoc no el recull el Gran Diccionari de la Llengua Catalana (GDLC), però encara que no surti en

aquestes obres lexicogràfiques és una forma viva en alguns parlars i es pot fer servir per escrit en registres informals. El Diccionari Alcover-Moll (DCVB) sí que el recull en la variant *entrepussar*. De fet, els diccionaris dialectals recullen una gran diversitat de sinònims i al Moianès, per exemple, la paraula que es fa servir amb el mateix significat és *empuntegar*, que el DCVB recull a Castellterçol, però que és viva a tota la comarca.

Podeu fer arribar les vostres aportacions a elpou@elpou.cat o via Twitter, amb l'etiqueta #bagesisme.

Antic Sanatori de Sant Joan de Déu (1968)

J. S. Foto: Antoni Quintana Torres

Membres de l'entitat benèfica Arte Alegria y Caridad van fer lliurament d'una llitera de fisioteràpia al sanatori. D'esquerra a dreta: Josep Padró, Francesc Esquirol, Ramon Colomer, Calafell, Joan Soler, Josep Canemases, Joan Serra Obradors, el mossèn del centre, i darrere seu Agustí Soler Mas. A la dreta, José Antonio Cánovas Bravo, germà Superior de l'Orde de Sant Joan de Déu entre 1965 i 1968, Pere Vicens, Maria Codina, Pere Tarragó i Margarida Costa. Van abrigats amb vestits d'hivern molt semblants. El 1969 s'ensorra la capella i es comença a construir un edifici més modern i amb noves sales. El 1971 la plaça i els porxos es modificaran profundament, en desaparèixer la terrassa i els esgrafiats que s'observen a la fotografia.

L'agrupació benèfica va néixer el 25 de desembre de 1952, tenia la seu social a l'Ateneu de les Piques i va fer el seu primer festival benèfic al Sanatori de Sant Joan de Déu. Intervenia sovint en les campanyes benèfiques de Nadal fins al 1977, en què es va dissoldre. Els seus components anaven a diversos hospitals, fins al Sanatori de Sant Boi. A Manresa feien representacions a les residències benèfiques, a les Germanetes dels Pobres i al Casal de les Escodines. Als festivals havien vingut artistes de Barcelona com Mary Santpere o Paco Martínez Soria. Organitzaven diferents espectacles infantils a la terrassa del centre sanitari, amb actuacions com la de Maginet Pelacanyes, amb cantants i pallassos, en festes religioses assenyalades, com els Pallapupas de l'època. L'entitat organitzava sovint vetllades d'esbarjo per als nens malalts de l'hospital de Sant

Joan de Déu. Va ser impulsada per Pere Garriga, Paquita Prat i Teresa Codina, que en va ser presidenta fins a la seva mort, el 1958.

L'any 2008, la historiadora local Gal·la García Casarramona va publicar el llibre *L'orde hospitalari de Sant Joan de Déu. 75 anys a Manresa*, on es ratifica que el sanatori es va inaugurar el 19 de juny de 1932, aprofitant un llegat de l'empresari celtaire Francesc March Muntadas, tal i com consta en la placa commemorativa. Els responsables del sanatori als primers anys sobretot es dedicaven als nens afectats de poliomielitis, una malaltia que va tenir molta incidència entre 1945 i 1965 i de la qual les autoritats franquistes en van ser responsables per no actuar eficaçment amb les noves vacunes específiques a partir de 1957. Al llarg del temps es van fer diverses obres a l'edifici, amb una primera ampliació el 1947. Les piscines especialitzades i el servei de rehabilitació es van inaugurar el 22 de novembre de 1953. El 1966 es van remodelar una part dels serveis amb nous aparells de recuperació funcional. El 1969 s'inicien algunes reformes en les instal·lacions. És una època en què els religiosos de la comunitat participen en les missions d'Àfrica a través de diversos projectes d'agermanament. El juny de 1971 es va inaugurar la part nova de l'edifici, reformada completament, en passar de sanatori a hospital, amb la creació de noves plantes i d'una profunda remodelació. Aquest mateix any, arran de la mort del doctor Joan Soler Cornet, la direcció del sanatori va passar al doctor Simeó Selga Ubach. Actualment, en remodelar-lo del tot, el nou edifici de l'hospital no està catalogat.

CINEMA. Jordi Casas

Un 'remake' que supera l'original

A falta d'idees originals cada cop és més habitual trobar *remakes* a les cartelleres dels cinemes, ja sigui per actualitzar una pel·lícula antiga o simplement per adaptar culturalment una producció d'un altre país, normalment sense aportar res de nou. Però de vegades es produeixen petits miracles com *Un taxi en Tokio*, adaptació de la notable pel·lícula francesa *Un passeig amb la Madeleine*, que supera l'original de Christian Carion protagonitzat per Dany Boon. Tot i no incorporar canvis importants més enllà de l'àmbit geogràfic, el *remake* dirigit pel veterani Yoji Yamada (94 anys) funciona a la perfecció. La contenció d'emocions, tan típica del país nipó, fa que l'espectador encara es commogui més amb aquesta història d'amistat que sorgeix entre una dona de la tercera edat i el taxista que la porta a la residència on anirà a viure, amb els records duríssims que comparteix de la seva vida. L'estrena comercial està prevista per al 10 de juliol.

VINS

Marc Maldonado, sommelier

Especial Macabeu 2021 Oller del Mas

Una edició limitada de 1.117 ampolles de la collita 2021, procedent d'un dels paratges més emblemàtics de la finca d'Oller del Mas: la parcel·la de la Quintanavella. Es tracta d'una de les vinyes més antigues del celler, amb una edat mitjana de 42 anys, plantada amb la varietat macabeu, protagonista d'aquest vi singular. La verema es fa manualment, amb una acurada selecció del raïm. Posteriorment, el most macera durant tres dies amb les pells, fet que aporta estructura i complexi-

MÚSICA. Roger Torras

Ruta musical de juliol

Tot i l'estrena del Festival Camins a Manresa, el calendari convida a sortir de la ciutat i recórrer el territori català. Arrenquem amb el Vijazz de Vilafranca del Penedès, amb concerts gratuïts del bo i millor del jazz internacional actual com Esperanza Spalding, Nubya Garcia o Lakecia Benjamin. Del 8 a l'11 de juliol, el Festival Cruïlla omplirà el parc del Fòrum de Barcelona amb actuacions imprescindibles de David Byrne, Ezra Collective o The Black Crowes. El tercer cap de setmana serà el torn del Cantilafont d'Olost, al Lluçanès, un festival de format més reduït, que aposta per joies de l'escena catalana com Anna Andreu o El Petit de Cal Eril. Del 23 al 25 de juliol, Vilanova i la Geltrú acollirà una nova edició d'El Tingladu, amb Clara Peya, Nacho Vegas, Fetus o Crim. I per tancar el mes, el Festival Microclima de Camprodon reunirà propostes joves i sorprenents com Tarta Relena o Remei de Ca la Fresca, amb altres de més populars com Els Pets o Mishima.

ART. Maria Camp

Dues exposicions per a l'estiu

Per aquest estiu, dues de les propostes d'art que trobem a Manresa. D'una banda, l'exposició *Un foc creixent*, de Marc Sellarès, que va ser Premi Lacetània a la Trajectòria Artística en Escultura l'any passat. Una mostra que repassa part de la seva trajectòria, des dels inicis amb escultures de concepte més clàssic i temàtiques més íntimes i properes, fins a les intervencions i peces que han anat evolucionant cap a una maduresa artística i conceptual. Obres amb un fort compromís, de reivindicació social i dels drets humans, crítica a les injustícies, la recuperació de la memòria històrica i la defensa del territori i la cura del nostre planeta. Serà al Casino fins al 19 de juliol. L'altra proposta és de l'artista Joan Obradors; la mostra *Artifici efímer*, on descobrirem una recerca al voltant de les formes, els colors i els espais, amb un llenguatge abstracte que juga amb l'ordre i el caos, amb l'estructura i l'espontaneïtat. Composicions on el ritme, la llum i la repetició evolucionen. Obres que connecten amb l'arquitectura i la percepció visual. Serà al MoMa Espai Cultural fins al 1 de setembre.

tat. La fermentació s'inicia amb llevats autòctons i s'estén durant 22 dies. El vi es clarifica de manera lleu i no s'estabilitza, per preservar-ne l'expressió més natural. La criança es duu a terme en botes de roure de 500 litres durant sis mesos, seguida d'un afinament en ampolla de 42 mesos, un procés llarg que en defineix la profunditat i elegància. El moment de l'embotellat s'ha sincronitzat amb la lluna nova del 25 de novembre de 2022, en un gest que reforça la connexió amb els cicles naturals. Es tracta d'un vi de producció ecològica i elaborat sota criteris de viticultura regenerativa, que posa en valor el respecte pel sòl i l'entorn.

Preu de venda: 50 euros

Estació transformadora dels Dolors

Lluís Virós

Una de les primeres xarxes catalanes de transport d'electricitat a alta tensió va ser la que Energía Eléctrica de Cataluña va fer arribar a Manresa per incrementar el subministrament per a la indústria de la ciutat.

L'empresa va instal·lar al núm. 200 de la carretera de Vic aquesta central receptora i transformadora el 1912 en un estil molt funcional, d'arquitecte desconegut, aixecada per Construcciones y Pavimentos SA, que fins a 1911 s'anomenava Miró, Trepas i Cia, que fou una de les introductores de la tècnica del ciment armat a Catalunya. Avui dia la central continua en actiu, tot i que l'edifici està buit i ha perdut les seves funcions.

És un edifici industrial aïllat de base rectangular i amb forma prismàtica, de planta baixa i dos pisos i amb coberta plana sobre la qual hi havia hagut una armadura de ferro per subjectar els cables que arribaven a l'estació que s'ha enretirat quasi totalment. La seva estructura és de formigó i l'interior està adaptat al volum de la maquinària elèctrica que l'ocupava. Les quatre façanes presenten una forta simetria en la distribució de les obertures, originalment hi havia cinc finestres per planta a les façanes curtes i set finestres a les llargues, tot i que s'han adaptat les funcions de l'edifici i moltes s'han tapiat. Tenen arcs rebaixats i

els tancaments estan fets amb vidres petits i rectangulars compartimentats. A la façana principal també hi destaca el nom de l'empresa esgraiat sobre la planta baixa, els murs exteriors són de maó i de paredat arrebossats i s'hi ha destacat en volum les línies d'impоста.

El catàleg de Manresa protegeix documentalment l'edifici, de manera que es podria enderrocar. Tot i així, forma part del catàleg perquè desperta la curiositat ciutadana amb el conjunt de torres i cables elèctrics que hi ha al voltant. També és un edifici pioner en l'ús d'una estructura de ciment armat i precursor del Funcionalisme, alhora que és un testimoni de l'arribada de les línies elèctriques d'alta tensió amb l'energia procedent primer de la central tèrmica de Sant Adrià del Besós i, al cap de pocs anys, de la central hidroelèctrica de Cabdella, al Pallars Jussà. Formava part de la gran línia que anava del Pallars a Barcelona i també desviava una part del corrent cap a Vic.

PER SABER-NE MÉS:

-ALAYO, Joan Carles, «Els inicis del gas i de l'electricitat a Manresa», *Dovella*. Revista cultural de la Catalunya central, núm. 69, Centre d'Estudis del Bages, Manresa, 2000, p. 23-28.
- CAMPRUBÍ, Josep, *Una revolució a Manresa. 100 anys de llum elèctrica 1894-1994*, Llibreria Sobrerroca, Manresa, 1996.
- RAFAT, Francesc, *Informe Estació Transformadora els Dolors*, Manresa, 2025. (Agraïm a aquest autor l'accés al seu treball)

Llorenç Capdevila

Joaquim Noguero

70 anys de prosa

Per a molts, Josep Ruai Vinyet és un dels autors de referència en l'àmbit de l'ensenyament i estudi de la llengua catalana. Per a alguns, és el rector de Calders. Més enllà d'aquestes dues facetes, però, Ruai és un d'aquells intel·lectuals amb vocació humanista que ha deixat constància dels seus interessos, pensaments, inquietuds, dèries, creences i coneixements en una formidable quantitat de textos, bona part dels quals ara recull, amb l'editorial Claret, en el volum *Prosa completa* (1955-2025), un llibre que no cal llegir complet, perquè, com el mateix autor preveu en el pròleg, els lectors faran la seva selecció i «segons els interessos de cadascú, dedicaran més atenció a segons quins temes i en passaran per alt d'altres», però que val la pena fullejar i deixar-se endur per l'interès intermitent, perquè ofereix la possibilitat de conèixer d'una manera força completa la personalitat i la dimensió intel·lectual del creador d'aquella popular col·lecció de manuals de llengua titulada *El català en fitxes* que molts encara conservem com un tresor.

Fa tot just dos anys, Ruai publicava la seva *Poesia completa* (1957-2023), i l'any passat va publicar el recull *Entorn de llibres* (pròlegs, ressenyes, presentacions). Amb *Prosa completa* (1955-2025), doncs, culmina el projecte de deixar constància del que ha escrit al llarg de set dècades. Són textos que havien aparegut en publicacions moianeses com *La Tosca* o *Modilianum*, en revistes com *Llengua Nacional*, *Catalunya Cristiana* o *Oriflama*, o en el *Full Diocesà* de Vic-Solsona.

Hi descobrim un home profundament compromès amb la llengua, la nació, la cultura i la fe cristiana. Anem de les observacions ingènues dels primers textos escrits com a treballs escolars fins a les reflexions transcendents de la maduresa, passant per la presa de consciència moral que mostren alguns escrits de l'època de la transició; dels articles que retraten la Itàlia dels anys 60 fins a un estudi local sobre els sobrenoms de Moià. El conjunt és un calidoscopi de prosas que componen una mena d'autobiografia física i intel·lectual de qui va ser Premi Bages de Cultura l'any 1998, quan encara no existia oficialment la comarca del Moianès.

Gabinet de curiositats

La curiositat és condició *sine qua non* per al periodista, per al científic, per a l'artista. Posem-hi la curiositat i, fins i tot, les curiositats. Malgrat el perill de la dispersió, curiositat per mirar i apamar el que reclama hores de dedicació. Un artista és una mirada que es fa una habitació pròpia en l'obra, atalaia del món i síntesi: mirador, gruta i taller.

Els gabinets de curiositats clàssics eren protomuseus, la seva forma més primitiva abans que la idea de col·lecció s'hi sistematitzés. El Museu del Cinema de Girona va començar en una fal·lera particular, la de Tomàs Mallol. El Museu Geològic del Seminari de Barcelona, impressionant, especialitzat en paleontologia, s'havia iniciat també en un gabinet de curiositats convertit en museu el 1874.

¿Recordeu aquell gravat de 1655 del metge i naturalista danès Ole Worm, d'un gabinet amb objectes, ossos i taxidèrmies diverses? No cal retrocedir tan lluny: Guillermo del Toro té avui una sèrie a Netflix amb aquest títol. L'imaginari d'unes quantes generacions s'ha fet així, relacionant objectes i idees, i fent de les peces un pas a altres realitats. També a Manresa: el que més recordo de les visites al pediatre, mentre esperàvem a la consulta del doctor Simeó Selga al carrer del Born, és una biblioteca que semblava la del capità Nemo i, entre altres curiositats, el caiman amb la boca oberta que hi havia, dut d'alguna de les missions a què l'antic alumne de la Universitat Autònoma republicana s'havia apuntat per aquells mons de Déu.

Erques Torres

Aquest és també l'univers de l'artista Josep Barés, enginyer tècnic d'enginyeri curiós i apassionat. A casa, hi té molta pintura, al costat d'elements que venen a ser un bodegó d'esbossos, apunts del natural, lopes i un telescopi, notes que registren una enormitat d'hores d'observació astronòmica al costat de la memòria callada de fòssils i minerals, esquelets, fustes recargolades, rocam i petxines, estris mecànics, rajoles antigues i teixits, un petit cavall articulad al galop junt amb uns petits cavallets de fira al costat d'una edició d'*El petit príncep*. Són protoempremtes d'una obra, la de Barés, que llueix la mateixa atenció al detall. Atenta curiositat pel gran gabinet del món.

EL CUL DEL POU

MICROBÚS PER 'DESCOBRIR' LA MANRESA ANTIGA

S'estrena una línia de bus que connecta els principals equipaments del centre històric

Per fi circula pel centre històric l'L11, la línia de microbús que –suposadament– tant havien reclamat veïns i comerciants. Pel que sembla, però, les 19 expedicions diàries les fa amb força pocs usuaris, amb la qual cosa no sembla que, de moment, la necessitat d'aquest servei estigui del tot justificada en una ciutat com la nostra. De fet, els 4,6 quilòmetres i 15 parades de recorregut de la nova línia corresponen a una prova pilot de sis mesos, passats els quals s'avaluarà com ha anat tot plegat i s'haurà de decidir si té sentit continuar prestant aquest servei públic. El disseny de l'itinerari, de 45 minuts i que va tenir en compte les aportacions de l'associació de comerciants, ha establert parades a equipaments com l'Ajuntament, el CAP Barri Antic, l'hospital de Sant Andreu, els Jutjats o el Mercat de Puigmercadal. Tot i així, per ara, la proposta de mobilitat no acaba de resultar atractiva ni per als ciutadans, ni per, especialment, als suposats clients que venen de la perifèria i la resta de la comarca per comprar a les botigues del barri vell.

I és que tot plegat fa pensar que l'arribada del microbús, malgrat que faciliti la mobilitat en una zona de la ciutat caracteritzada per pujades i baixades, a banda d'ajudar a desplaçar-se a la gent gran, no resultarà un projecte tan reeixit com alguns esperaven. Perquè el problema del centre històric no és la mobilitat, sinó altres hàndicaps llargament debatuts com la degradació urbana, els problemes de civisme i convivència, l'habitatge, les bosses de pobresa i un llarg etcètera que ja hauria de formar part dels programes dels partits polítics de cara a les eleccions municipals de l'any que ve. Que fer circular un bus pel centre històric sigui una reivindicació de quinze anys de vigència no garanteix que sigui una necessitat prioritària. Perquè el problema és de l'entorn, del model de ciutat i del tipus de negocis que queden al barri vell, que probablement s'haurien d'orientar més als veïns de la zona i no pas a aquells que –suposadament– hi han d'arribar amb cotxe o amb microbús.

Poc a poc el gran projecte del nou carrer Guimerà, –per no parlar de la plaça asfaltada que ja hi havia prenent la nova forma que tant s'ha fet esperar. Les obres van a bon ritme i segons el batlle ens diu hi podrem passejar amb calma aviat, aquest estiu. L'obra quedarà enllestida, a finals de la tardor. Gaudirem de nit i dia de bona il·luminació, ja que els fanals i balises crearan cert ambient de solaç i benaurança que embadalirà la gent. Hi haurà bancs per poder seure, si un se sent massa estressat per les espatarrants ofertes que auguren felicitat, i sovint algun captaire demanant-nos caritat, que no tothom cada dia té menjar calent al plat.

El govern de Pedro Sánchez més que mai penja d'un fil. El *lawfare* del món del jutges i els de la Guardia Civil se'l menjaran amb patates o bé amb bacallà al pil-pil? Jo diria que a hores d'ara no té altra solució que anar a prendre un canvi d'aires ben lluny de la corrupció. No vau veure l'altre dia en ple congrés espanyol com els de la seva corda el varen deixar ben sol? De les solemnes promeses amb què el varen investir ben poques s'han dut a terme ni a Europa ni aquí. El president de les urnes encara no pot tornar i al parlament Europeu no s'hi parla al català. Qui no compleix amb els pactes que se'n vagi al botavant! És ben bé que sols s'aguanta per por d'aquells que vindran.

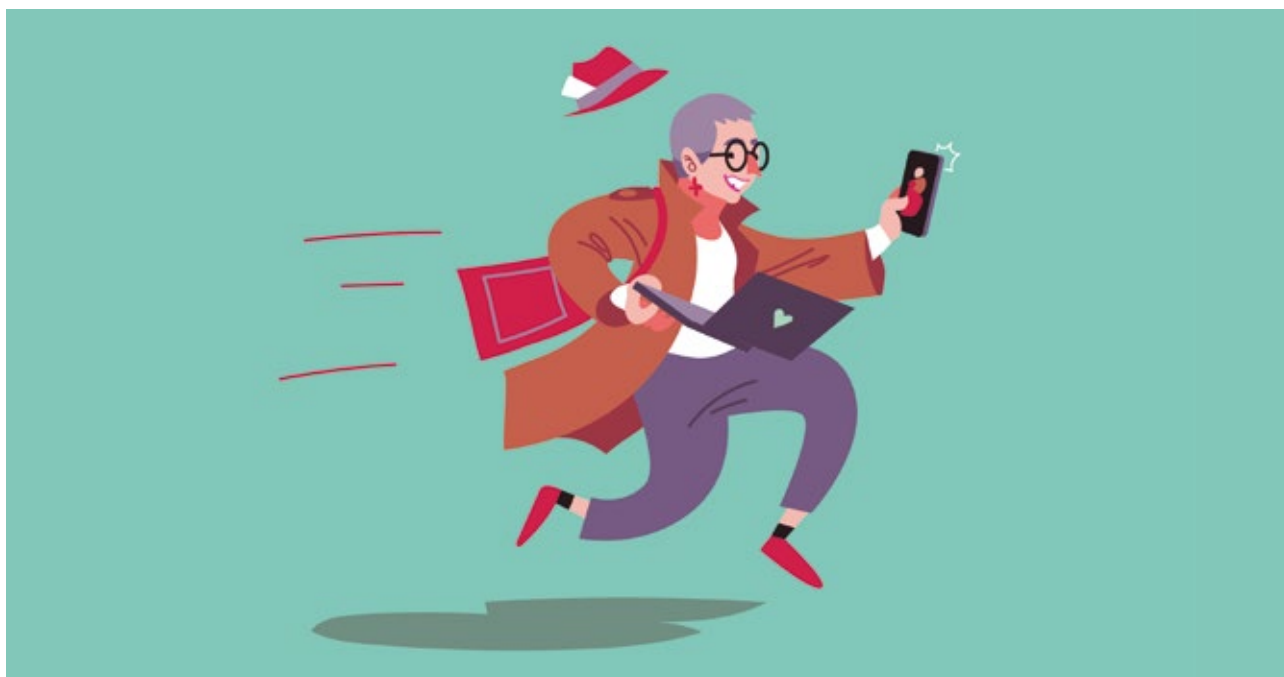
La vida sobre rodes

Una dona passeja la seva filla d'uns tres anys amb cotxet. La criatura està concentrada a matar escarabats de colors al videojoc de joguina mentre la mare parla pel telèfon mòbil amb qui, se suposa, deu ser una amiga. Quan passa pel flamant asfaltat de l'explaça de Crist Rei, es creua amb una senyora d'edat provecta que passeja, també, un cotxet però amb dos gossos. La primera no s'adona que la segona se l'ha mirada escandalitzada, "on anirem a parar? Com ha de pujar la canalla si ja de petits els endollem a les pantalles!". Sospira. Arriba a prop de Correus i, distreta, va per travessar el pas de zebra sense mirar, però un autobús ja estava venint i ha hagut de frenar bruscament, deixant les rodes marcades a l'asfalt per no atropellar l'entranyable família. El conductor ha tocat fort el clàxon. Ella s'hi encara "Maleducat, no veus que has espantat els nois?". El conductor la deixa passar sense expressar cap emoció i arrenca. Els passatgers, encara sacsejats per la frenada, no diuen res, ni es miren entre ells; gaudeixen de l'aire condicionat i s'aparten per deixar passar el senyor Joan que vol baixar a la següent parada per la porta adaptada per a persones amb discapacitat. Travessa, comandant la cadira de rodes elèctrica, cap al mig del Passeig i enfila, a poc a poc, cap a la Ben Plantada. Un adolescent que va amb patinet a tota velocitat esquivant vianants, quasi se li tira al damunt. En Joan, però, no l'insulta com faríem la majoria; enyora com gaudia pedalant de jove ben de pressa i sense mans per aquest mateix indret amb la bicicleta Orbea que manllevava d'amagat al seu germà gran. Ara, sense una cama, li venen ganes de fer una exhibició de Rock n'Roll amb la cadira, però no gosa. L'avança un home, amb un carret de la compra atrotinat i mig buit, que fa olor de dormir al carrer.

Des de la seva oficina de la sisena planta, la Puri, badant per la finestra, amb els ulls entelats, perd de vista un jove patinetista eixelebrat que gairebé es carrega un home que va en cadira de rodes. Asseguda en el seu seient ergonòmic mòbil –li estalvia de fer mil-tres-centes passes diàries–, mira com la gent va amunt i avall i sap que avui no anirà al gimnàs a fer la sessió de roda abdominal de musculació. Ahir al matí una ambulància s'emportava el seu avi a urgències i la seva germana li acaba de comunicar que d'aquí a dos dies, després del funeral, l'incineraran. Naturalment, l'entraran al crematori amb un carro elevador funerari sobre rodes. I, és que toquem molt poc de peus a terra en aquesta vida.

MONTSE AYALA, PERIODISTA TOTAL

Es diu Montse Ayala Riu i és del 1969. Segur que la teniu vista, amb aquelles ulleres rodones i un tallat de cabells *a la garçonne*! Acaba de sobreviure un grapat de graduacions al Kursaal amb l'equip de comunicació de la UManresa. Gestió de xarxes socials, elaboració de continguts informatius i comunicació interna i externa, entre d'altres galindaines. Però si voleu anar al començament heu de saber que la Montse va ser concebuda a Pamplona, on ja havia nascut el seu germà Marc. Sort que el pare va rebre una oferta laboral per tornar a Manresa! I és així com la Montse hi va néixer, i també la Susanna, que va arribar després. Resolta la primària a l'Anselm Cabanes, l'anada a l'institut Pius Font i Quer li resultarà ser un terratrèmol. «Surto una mica de mare, i començo a penjar assignatures fins al punt que decideixo repetir 2n de BUP». Encara avui considera que és de les millors decisions de la seva vida i gràcies a la qual farà les seves millors amigues, l'Anna Vilajosana, la Marta Mercadal o la Montse Segon, amb qui va guanyar seguretat i serenitat. «També els mestres eren brutals: en Pep Pujol, l'Elvira, el Tonet... per ells vaig enterrar el meu somni de ser veterinària, amb una pick-up i un gos molt gros, ajudant a parir les vedelles del Berguedà». A la Montse li agrada escriure i tirarà per periodisme. De petita ja havia fet entrevistes a la Nancy o un primer *Informe semanal* amb un pastor de cabres de Vallcebre. De manera que se'n va a la UAB a fer Ciències de la informació, gairebé al mateix temps que amb l'Anna Vilajosana es planten a **El Pou de la gallina** –gràcies Teresa Torra! «D'allà vam passar a la Casa d'oficis de l'Ajuntament de Manresa, la meua primera feina i el meu primer ordinador!». I de seguida va venir Ràdio Ciutat, «on vam presentar-nos amb l'empenta de l'Anna que hi va descobrir el Serranillu: teníem més barra que ofici, però la cosa era no parar». I la Montse no

para ni ha parat mai: després va venir TVM o, inoblidable, l'experiència com a voluntària als Jocs Olímpics del 92 seguits des del centre principal de premsa. A punt d'acabar la carrera la va a buscar Felip González per cobrir els informatius de Flaix Ciutat –conjuntament amb l'Anna Vilajosana! També la truquen de Catalunya Ràdio per cobrir la corresponsalia, compartint les dues feines fins l'any 99 abans de fer el salt a la nova Agència Catalana de Notícies, l'ACN que creava un jove Carles Puigdemont des de Girona, 100% virtual i amb el suport de les diputacions provincials convergents. «Jo ja tenia el meu pis, que era també l'oficina, amb un ordinador i un mòdem. I vaig creure que veritablement construïem una infraestructura d'estat». S'hi va passar dotze anys, com a delegada territorial de la Catalunya central, un llarg període durant el qual, amb el poeta Santi Rufas, serà mare de l'Adrià i el Pere. «Vaig notar que a l'ACN les baixes de maternitat no els devien encaixar... o que les aprofitaven per ventilar les discrepàncies: volien gent de la seva corda, plegats a la seva autoritat, i vam acabar partint peres l'any 2010». I ja està? I ara! Tornem a trobar-la al costat de l'Anna Vilajosana que, amb en Francesc Domene, creen Repunt, una assessoria des de la qual van portar la comunicació d'UManresa. «Inicialment passo cinc anys com a autònoma, però allò cada cop reclamava més dedicació i a la fi m'hi quedo en exclusiva, encantada del tracte amb l'equip que hi ha». I en tot aquest temps, la Montse s'ha sabut implicar sempre amb la ciutat per posar com a voluntària la seva expertesa, fos a l'Associació Manresa de Festa, a Òmnium o a totes les AFA dels fills. O bé el nucli impulsor de l'Apunt, l'associació de periodistes prèvia a la creació de la delegació professional del Col·legi. Periodista total, doncs, i amb el somriure de qui mai s'ha desdit del rigor i la responsabilitat que la seva tasca reclama.

COMPLEMENTS SALARIALS

Ara que l'administració proposa pagar complements salarials als funcionaris que renunciïn a teletreballar, podrien –per no crear greuges comparatius– estendre aquests complements als funcionaris del 112, per despenjar el telèfon quan sona; als guàrdies urbans, per no anar a pescar en hores de feina; als cirurgians per trasplantar un ronyó; al professorat de llengua, per estar-se a corregir les faltes d'ortografia de l'alumnat; als jutges per presentar-se als judicis; als bombers per no córrer en sentit contrari al foc; als enterramorts per enterrar els morts després de morts... Ara bé, si un llauner us ve a casa per canviar una aixeta, digueu-li que es faci funcionari si, acabada la feina, un reclama un complement per haver-vos vingut a canviar l'aixeta.

BUGADA AL POU

MORREJADA MANRESANA IMMORTALITZADA

Començo la bugada del mes recollint un fet anecdòtic que m'ha fet gràcia. El cicle Pessics de Vida, que organitzen la Demarcació Catalunya Central del Col·legi de Periodistes de Catalunya i l'Ajuntament va portar a Manresa el periodista i escriptor Xavier Bosch, el dia 27 de maig, amb una conversa amb la també periodista Anna Vilajosana. I el dilluns 1 de juny, en la seva pàgina d'opinió al diari Ara, que duia per títol *La parella que es morrejava al carrer*, Xavier Bosch s'esplaiava a relatar l'ambient que es va trobar tot sortint del Casino i circulant pel Passeig. Però especialment hi explicava un «petó de caragol» que es feien una parella; «un senyor petó, dels d'abans, amb tots els ets i uts», que l'escriptor descrivia també amb tots els ets i uts.

APARCAR AL CENTRE HISTÒRIC

Ja és prou sabut que aparcar a Manresa és una de les preocupacions essencials dels ciutadans i dels que ens visiten. Per això té la seva gràcia la imatge que em fa arribar una lectora de la revista on es veu un vehicle perfectament estacionat... en una paret de la Muralla de Sant Francesc. M'afanyo a aclarir que es tracta d'un vehicle de joguina, no fos cas que la nostra guàrdia urbana corregués a multar-lo!

PLAQUES MISTERIOSES

Un lector constata que fa uns dies a Manresa s'han posat unes plaques al Passeig i a la plaça de Sant Domènec que fan referència a la prohibició de circular amb bicicleta. Em fa adonar que crida l'atenció que en les plaques hi apareguin les lletres VMP. Unes lletres que si es mira a internet volen dir Vehicles de Mobilitat Personal, però que de moment poden resultar inintel·ligibles per a la majoria de ciutadans.

PAISATGE ABANS DE LA BATALLA

S'acosten mesos d'alta intensitat política, a les envistes de les properes eleccions municipals. Per això la foto que ens fan arribar des de la Residència d'Avis Sagrada Família té la seva gràcia: és de la seva festa del 38è aniversari i, per un moment, podem veure plegats l'alcalde Marc Aloy i els seus competidors Ramon Bacardit i Joan Vila. Plegats i contents! En el fons del fons -i per avall que sigui- no deixen de ser bona canalla!

PERILL D'ENTREMPUSSAR

Un altre lector em passa unes imatges del carrer Casanovas, tocant al carrer Guimerà, on es veu el forat que ha quedat en el lloc on hi havia hagut un arbre. El cas és que convindria fer-hi alguna cosa perquè, com ell em diu, molta gent s'hi entrebanca -o s'hi *entrempeussa*, que, com justament explica l'amic Jaume Puig a la seva secció de *Lèxic a la manresana*, és una manera ben manresana de dir-ho. Queda escrit.

A L'ANÒNIMA HI CAP TOT

Com és prou sabut, la plataforma Netflix ha estat rodant durant tot aquest mes de juny la minisèrie creada per Peter Morgan (*The Crown*) i dirigida per Alex Gabassi, *Los niños del Brasil*, a Manresa i sobretot a la plaça Llissach,

amb més de 150 professionals. Però l'Anònima, com sol passar, ha estat un important centre logístic per a l'equip de rodatge. Fins al punt que el pati exterior del recinte s'ha convertit per uns dies en un camp de futbol de Rio de Janeiro, com es pot veure en la imatge que em passa un veí de la zona.

UNA UCE AMB VENTALLS

La Universitat Catalana d'Estiu a Manresa ha celebrat amb èxit la seva vuitena edició, amb el tema central de població i recursos. Els actes van començar, com els darrers anys, a l'auditori de la Plana de l'Om, on es preveia una agradable climatització, arran de la instal·lació d'un flamant nou equip d'aire condicionat a la sala. Però la fatalitat va voler que el nou equip fallés justament el dia de la inauguració, fet que va obligar a traslladar les sessions a la sala petita del Kursaal. Durant el matí de la inauguració, tanmateix, els assistents es van haver de conformar amb uns quants ventiladors repartits estratègicament i, sobretot, amb uns magnífics ventalls decorats amb imatgeria manresana, obsequi del nostre Ajuntament.

FER-HO BÉ VAL LA PENA

Oficina Local del Pla de Barris

Horari d'atenció:
de dilluns a divendres de 9 a 14 h
Telèfon: 93 882 40 88
Correu electrònic:
pladebarrismanresa@forumsa.cat

Pla de Barris i Viles
de Catalunya
2025-2029

